

Mariëvelde

Een dorp om in te blijven geloven

Dorpsplan 2007-2017

Van, voor en door de inwoners van Mariëvelde

Mariënvelde

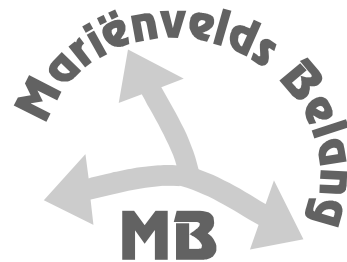
Een dorp om in te blijven geloven

Dorpsplan 2007-2017

Van, voor en door de inwoners van Mariënvelde

Colofon

In opdracht van:
Mariënvelds Belang

Dorpsstuurgroep:

Marion Berendsen, Henk Bosman (projectleider), Rob Domhof, Udo Domhof, Stacy Eekelder, Jeannette Hoenderboom, Jeffrey Jansen, Lars Karnebeek, Anne Mombarg, Marcel Reukers, Henk Rouwhorst, Wies Temming, Alfred Wopereis, Ank Wopereis

In samenwerking met:

Vereniging Kleine Kernen Gelderland: Rianne Boenink, Vincent Brus

Gelders Genootschap: ir Jan Wabeke

Gemeente Oost Gelre

© Vereniging Mariënvelds Belang

INHOUDSOPGAVE

	<u>PAGINA</u>		<u>PAGINA</u>
VOORWOORD	6	4.	UITWERKING THEMA'S SAMENLEVEN 22
EEN STUKJE HISTORIE	7		Sport en ontmoeten 23
1 SAMENVATTING DORPSVISIE	10		Wonen 26
2 DOEL EN PROCES			Werken 29
Doel	13		Onderwijs 30
Werkwijze	13		De Kerk 33
3 WENSEN EN IDEEËN			Overige voorzieningen 35
3.1 Samenleven	15		Verkeer en verkeersveiligheid 36
3.2 Ruimte	16		Natuur en wandelpaden 41
Fotocollages		5.	UITWERKING RUIMTELIJKE THEMA'S
sterke punten	18		Hoofdstructuur Mariënvelde 48
knelpunten	20		Situering sportaccommodaties 50
ideeën voor verbetering	21		Ontwikkeling dorpscentrum 51
			schets inrichting nieuw dorpsplein 52
			locatie breifabriek 53
			Invulling bedrijfsterrein 54
			Netwerk van paden 54
			Waar bouwen 55
			bebouwingslinten 55
			wonen en werken 55
			functieverandering agrarische erven 55
		6.	BIJLAGEN 56
		7.	BRONVERMELDING 63

VOORWOORD

Met enige trots biedt het bestuur van Mariënvelds Belang u hierbij aan, het

Dorpsplan 2007 - 2017

van, door en voor alle inwoners van Mariënvelde

Rond de vijftig vrijwilligers hebben aan dit dorpsplan meegewerkt. Zij verzamelden de nodige informatie, legden contacten met inwoners en instanties en zorgden voor een intensief contact met het bestuur van Mariënvelds Belang, met de dorpsstuurgroep en met de andere werkgroepen. De afstemming tussen de acht werkgroepen verliep vlekkeloos. De inwoners van Mariënvelde zijn al deze vrijwilligers veel dank verschuldigd. Hun namen en een overzicht van de werkgroepen en hun taken vindt u verderop in dit boekje.

Een woord van dank is ook zeker op zijn plaats aan de beide procesbegeleiders van de Vereniging voor Kleine Kernen die, zelf vrijwilliger zijnde, het werk van de Mariënvelders zo voortreffelijk hebben begeleid en ondersteund. Van het Gelders Genootschap kregen wij deskundige ondersteuning bij het ontwikkelen van een ruimtelijke visie.

Ook de contacten met de wethouders, de raadsleden en de ambtenaren van de gemeente Oost Gelre waren constructief en inspirerend. Ook met andere instanties waren de contacten steeds positief.

In de komende jaren zal er van tijd tot tijd opnieuw een beroep worden gedaan op de inwoners van Mariënvelde om mee te werken aan vernieuwing en modernisering van onze voorzieningen en accommodaties. Een beroep dat niet tevergeefs zal blijken te zijn, getuige de inzet en de motivatie bij het ontwerpen van het nu voorliggende dorpsplan.

Een aantal projecten uit dit dorpsplan is inmiddels in uitvoering gebracht; andere projecten zijn beschreven en uitgewerkt en

wachten op het juiste of mogelijke moment van uitvoering. De door de inwoners aangedragen en door de werkgroepen uitgewerkte projecten en de door de stuurgroep gevonden samenhang daartussen, hebben geleid tot een brede visie op de inrichting en de toekomst van Mariënvelde, een visie die gedurende een groot aantal jaren zal dienen als basis voor nieuwe ontwikkelingen en vernieuwingen.

Mariënvelde, voorjaar 2007

het bestuur van Mariënvelds Belang

EEN STUKJE HISTORIE ...

Mariënelde een jong dorp

In de winter van 1924 - 1925 werd een verharde weg aangelegd van Doetinchem, via o.a. Mariënelde, naar Eibergen. Rond die tijd ontstond ook het idee een eigen dorpskern te stichten rond "Achter Zieuwent". In die kern moesten een school en een kerk komen. Dit idee resulteerde allereerst in de bouw van de St. Theresiaschool, welke op 1 mei 1930 werd geopend.

Bijna gelijktijdig werd hard gewerkt aan de totstandkoming van de R.K. kerk. In 1932 was de bouw gereed en hoefden de inwoners van "Achter Zieuwent" niet meer de lange voettocht, vaak op klompen over de zandwegen, naar Zieuwent te maken. De kerk kreeg de naam "Onze Lieve Vrouwe van Lourdes Kerk".

Pas na de Tweede Wereldoorlog, in 1952, kreeg Mariënelde haar eigen naam, naar een idee van pastoor Deperink. Deze naam is afgeleid van Maria in het veld.

Vóór de gemeentelijke herindeling, dus tot 1 januari 2005, behoorde het gebied rond Mariënelde grotendeels tot de gemeente Ruurlo. Aan de verdeling van Mariënelde over vijf dorpen en drie gemeenten kwam met de gemeentelijke herindeling een einde.

Landschap

Mariënelde ligt op de overgang van het kampenlandschap en de jongere ontginningslandschappen.

Het gebied ten zuidoosten van Mariënelde sluit aan op het kampenlandschap dat rond Zieuwent ontstond, met vele kleine essen of kampen, samenhangend met het complexe patroon van de hoogst gelegen dekzandruggen en -kopjes. De meeste oudere boerenerven zijn gesitueerd bij zo'n kamp en liggen daarom niet

Mariënelde, situatie voor de stichting van de nederzetting (verkend in 1879 en 1886). Iets rechts van het midden de huidige T-splitsing Pastoor Deperinkweg-De Witte Rieteweg en Waalderweg.

direct aan een weg. De wegen hadden een grillig beloop. Het landschap is vooral na de ruilverkaveling grootschaliger geworden.

Zowel het gebied ten noordwesten van het dorp als ook het dorp zelf kent nu een regelmatig landschapspatroon van loodrecht op elkaar staande lijnen. Dit patroon wijst op de ontginning van heidegronden en broekgronden aan de rand van het Ruurlose Broek. Op de kaart uit 1886 is dit patroon al aanwezig, hoewel de gronden dan nog grotendeels onontgonnen zijn. De grote lijnen van dit landschap worden begeleid met opgaande beplanting en de meeste bebouwing ligt aan de weg. Direct ten westen van het dorp ligt De Witte Riete, een natuurgebied, dat niet in cultuur is gebracht.

Het gebied ten zuidwesten van het dorp tot aan de Veengoot heeft op de kaart van 1886 nog de kenmerken van een kleinschalig kampenlandschap. Toch is dit gebied in de loop der tijd steeds

meer gaan lijken op het grootschalige open landschap van het Wolfersveen. Alleen de bochten in de wegen nabij het dorp verraden nog een oudere oorsprong. Het Wolfersveen en het aangrenzende Halscheveen zijn van oudsher uitgestrekte veengebieden, die pas laat zijn ontgonnen. De ontginningen van het Wolfersveen en het Ruurlose Broek hebben bijgedragen aan de groei van het dorp Mariënveld. Het woeste achterland werd cultuurgrond. Eerst moest de ontwatering aanmerkelijk worden verbeterd, waartoe tal van nieuwe grotere en kleinere watergangen werden gegraven. De Veengoot is daarvan een voorbeeld.

Ontstaan van het dorp

Aanvankelijk was sprake van de buur(t)schap Achter-Zieuwent met wat verspreid gelegen bebouwing; de omgeving heette in de volksmond ook wel “de Ballasbulte”. Met de bouw van een school (1929-1930) en een R.K. kerk (1931-1932) werden de eerste aanzetten gegeven tot de ontwikkeling van het huidige dorp, waarvan de verdere bebouwing vooral langs de Waalderweg en de Pastoor Deperinkweg-De Witte Rieteweg werd gerealiseerd. De Pastoor Deperinkweg en De Witte Rieteweg maken deel uit van de oude weg tussen Harreveld en de herberg De Tolhut in het vroegere grensgebied van de voormalige gemeenten Ruurlo en Zelhem. Deze weg, onderdeel van de route van Doetinchem naar Eibergen werd in de winter van 1924-1925 verhard.

Al in 1921 kwam een commissie bijeen om te komen tot de bouw van een kerk. Deze werd uiteindelijk in 1932 gebouwd op de hoek van de Waalderweg en de Pastoor Deperinkweg, tegelijkertijd met de pastorie welke door middel van een tussenlid met de kerk is verbonden. Bij de kerk ligt ook een begraafplaats met daarop een baarhuisje. Het gehele complex is ontworpen door ir. G.A.P. de Kort. De R.K. school aan de Waalderweg werd blijkens de gedenksteen in de voorgevel op 2 mei 1930 in gebruik genomen. Rechts van de school staat de voormalige onderwijzerswoning.

In de loop der jaren was sprake van een geleidelijke verdichting van de beide bebouwingslinten. Er werden vooral woningen gebouwd, soms in combinatie met een klein bedrijf (werkplaats), maar ook

enkele gebouwen met een andere functie, waaronder de horeca- en winkelpanden (kruideniers) op de hoek van de Waalderweg en De Witte Rieteweg (Heutinck) en aan de Waalderweg (Wiegers).

Recente ruimtelijke ontwikkeling

In het begin van de jaren negentig stond de ontwikkeling van Mariënveld zo goed als stil. Dit leidde in 1994 tot de oprichting van Mariënvelds Belang. Het doel was woningbouw realiseren om zo de leefbaarheid van het dorp te behouden en te verbeteren.

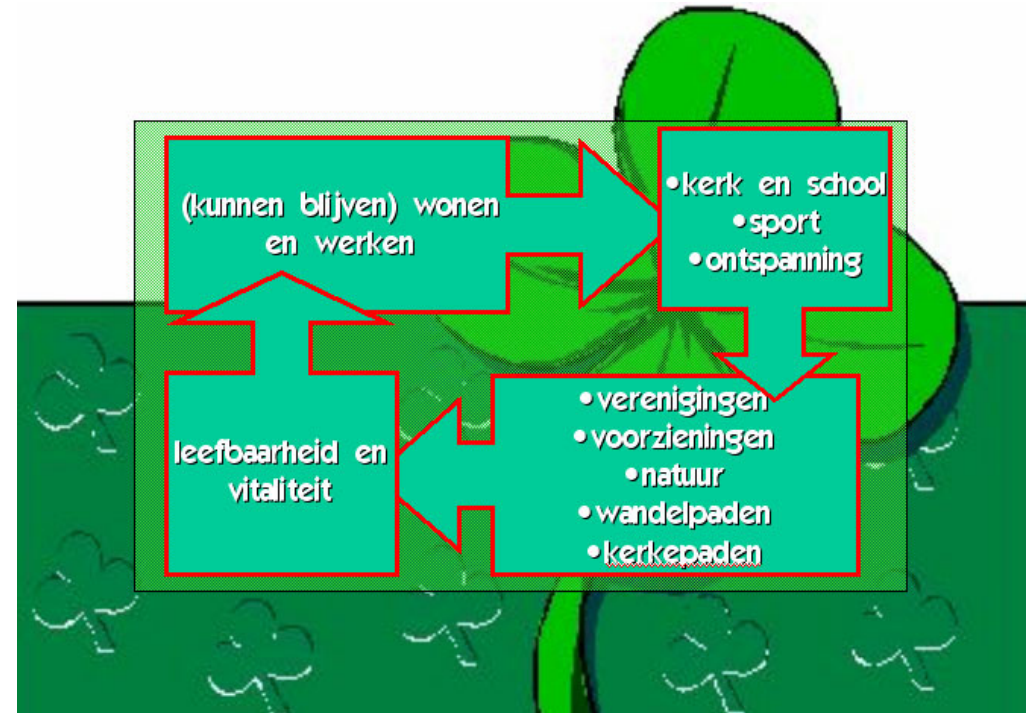
De volgende resultaten zijn tot nu toe bereikt:

- Totstandkoming nieuwbouwwijk “de Boog” (10 woningen)
- Totstandkoming woonzorghof (11 seniorenwoningen met een gemeenschapsruimte voor dagopvang van ouderen uit Mariënveld en de omgeving)
- Aanleg van kerkepaden in en rond Mariënveld (door vrijwilligers)
- Vermelding van Mariënveld als afzonderlijke woonplaats in de telefoongids
- Realisatie van Mariënveld onder één gemeente en één postadres. Vóór de gemeentelijke herindeling van 1 januari 2005 was het buitengebied rond Mariënveld verdeeld over drie gemeenten: Ruurlo, Zelhem en Lichtenvoorde
- Het voorbereiden van de bouw van starterwoningen en een appartementencomplex is in een vergevorderd stadium

Leefbaar en vitaal

De leefbaarheid en de vitaliteit van een kleine kern worden in stand gehouden door een onderling samenhangend en onlosmakelijk complex van factoren. Het kunnen en willen blijven wonen in een kleine kern hangt nauw samen met de fysieke woonmogelijkheden, de doorstroommogelijkheden en de voorzieningen.

- Een evenwichtig opgebouwde woningvoorraad geeft mogelijkheden voor starters => doorstromers => senioren
- Eigentijdse onderwijsvoorzieningen met ruimte voor vernieuwing en ontwikkeling geeft de jongeren goede toekomstperspectieven
- Moderne voorzieningen voor sport en ontspanning binden de inwoners aan de kern en bevorderen de saamhorigheid
- Een aantrekkelijke aankleding en inrichting van de kern dragen bij aan het "welbevinden"

het "klaverblad" van leefbaarheid en vitaliteit (dia uit PowerPoint presentatie)

1. SAMENVATTING DORPSVISIE

Mariënvelde, een dorp om in te blijven geloven

Mariënvelde heeft mannen met een grote visie gekend. Toen d'n olden Metselder Bearnd en Tolhutten Dorus in de twintiger jaren van de vorige eeuw op het idee kwamen dat er in het allengs ten

westen van Zieuwent ontstane dorp een eigen kerk en een eigen schoolgebouw moesten komen, voerden ze dat plan ook uit. Pastoor Deperink, die in 1932 als bouwpastor was aangetreden, nam vervolgens in het jaar 1952 het besluit het dorp "Achter-Zieuwent" haar huidige naam Mariënvelde (Maria in 't veld) te geven. Bij deze drie markante mannen speelden een vast

vertrouwen in de goede afloop, een groot doorzettingsvermogen en het geloof een belangrijke rol. Geloof in religieuze zin, maar ook geloof in de mogelijkheid om dit jonge dorp een bloeiende toekomst te geven waar met plezier geleefd en gewerkt zou kunnen worden. Die opzet is volledig geslaagd.

De inwoners van Mariënvelde willen dat hun dorp ook in de toekomst leefbaar blijft. Zij moesten dus opnieuw een visie op de verdere toekomst van Mariënvelde ontwikkelen. En dat hebben ze gedaan. Want Mariënvelde is:

Een dorp om in te blijven geloven!

Hoofdpunten Dorpsvisie 2007-2017

- Voorop staat de wens van de Mariënveldse bevolking een nieuwe sporthal te bouwen, centraal in het dorp nabij de kerk, de school, de horeca en de sportvelden. Met enkele andere functies wordt dit het ontmoetingspunt in het dorp.
- Niet minder belangrijk is de bouw van een nieuwe groep seniorenwoningen, het bouwen van starterwoningen, vrijstaande en twee-onder-één-kap woningen; "bouwen en doorstromen naar behoefte".
- Vestiging van kleinschalige en schone bedrijven kan voor nieuwe werkgelegenheid zorgen. Hiervoor is ruimte op het vrijgekomen bedrijventerrein in het dorp en op vrijkomende agrarische erven.
- Noodzakelijke aanpassingen aan de schoolvoorzieningen houden deze belangrijke "leefbaarheid"-voorwaarde in stand.
- Verkeersveiligheid, in het bijzonder voor de schoolgaande jeugd, is een andere diep gekoesterde wens van de inwoners. Daarbij heeft de schoolroute via de Pastoor Deperinkweg prioriteit nummer 1.
- Aankleding en herinrichting van het dorpshart moeten het dorp een nog aantrekkelijker uiterlijk geven.
- Voorzieningen en activiteiten voor jongeren tot 16 jaar geven deze groep een eigen mogelijkheid tot ontspanning.
- Ontwikkelen van recreatiemogelijkheden in het buitengebied, die vooral ook voor de eigen bevolking aantrekkelijk zijn.
- Behoud van bestaande voorzieningen, noodzakelijk om de leefbaarheid van Mariënvelde in stand te houden.
- Dit alles zal in de komende jaren veel aandacht en energie van de bevolking vragen.

De hoofdpunten kort toegelicht:

De bevolking

Op 1 januari 2007 telde de bevolking van Mariëvelde 852 personen. Er wonen meer mensen in het buitengebied dan in de dorpskern. Een belangrijk deel van de bevolking is voltijds of deeltijds actief in de agrarische sector. Er zijn veel zelfstandig werkenden zonder personeel. Verder zijn er een aantal kleinschalige bedrijven. De totale werkgelegenheid is circa 100 volledige banen. Zowel in het buitengebied als in de dorpskern neemt het aantal personen per woning af door ontvlechting (minder samenwonende generaties) en door vergrijzing. Ook is er een toename van het aantal eenpersoons huishoudens bij jongeren. Deze tendensen tezamen wijzen op een toenemende behoefte aan (betaalbare) woningen om ook in de toekomst een in omvang gelijkblijvende bevolking van Mariëvelde te kunnen blijven huisvesten.

Wonen en samenleven...

In het kerkdorp Mariëvelde heerst een grote saamhorigheid. De mensen kennen elkaar al lange tijd, zijn vaak familie van elkaar, de kinderen hebben met elkaar op school gezeten en men ontmoet elkaar in de kerk, bij de school, in de lokale horecabedrijven en in de vele verenigingen die Mariëvelde telt. Er is een band met elkaar. Men wil dan ook graag in Mariëvelde blijven wonen en daar ook tot op hoge leeftijd blijven deelnemen aan het dorpsleven.

Voor dit laatste zal uitbreiding moeten worden gegeven aan het aantal seniorenwoningen zowel in de koop- als in de huursector in een levensloopbestendige woonomgeving.

Ook voor de jongeren geldt dat zij graag in Mariëvelde blijven wonen nadat zij de schoolbanken hebben verlaten. Zij treffen daar hun vrienden en nemen deel aan het actieve verenigingsleven. Ook

woonzorghof De Boog

voor hen zal voldoende woningaanbod moeten komen.

Om ook in de toekomst voor jong en oud het kunnen (blijven) wonen in Mariëvelde mogelijk te maken, is behoud van de bestaande voorzieningen noodzakelijk.

Kerk, school, verenigingen en sport zijn de bindende elementen. Bovendien is er de woonzorghof De Boog waar dagopvang mogelijk is.

Sporten...

Met name de accommodaties voor binnen- en buitensport zijn aan vernieuwing toe. De gymzaal/sporthal waarin ook volleybal wordt gespeeld is dertig jaar oud en voldoet niet meer aan de eisen die de huidige tijd en ook de sportfederaties daaraan stellen. Ook zijn de nabijgelegen kleedruimtes voor de voetbalvereniging ontoereikend. Aanpassen, opknappen en uitbreiden is een mogelijkheid maar tevens kostbaar en weinig praktisch. Voor de langere termijn is complete nieuwbouw een betere en goedkopere oplossing.

Dorp met een hart...

Het mooie kerkgebouw is het beeldmerk van Mariënelde. In die omgeving zouden alle gemeenschappelijke functies hun plek moeten krijgen. Daarbij hoort ook de plaatselijke horeca.

Naar school...

Naast het instandhouden en het beschermen van de (sport-) verenigingen is het behoud van de peuterspeelzaal en de basisschool een absolute voorwaarde voor de leefbaarheid in Mariënelde. Als de jongeren in Mariënelde kunnen blijven wonen en daar een gezin kunnen stichten, zal ook het aantal schoolgaande kinderen op peil blijven.

.....op een veilige manier

Voor alle inwoners van Mariënelde en in het bijzonder voor de schoolkinderen is veiligheid op straat een belangrijk thema. Vooral een veilige mogelijkheid om vanuit het buitengebied naar school te kunnen fietsen is een diep gekoesterde wens van de ouders.

Werken...

In Mariënelde waren in 2006 een 100-tal arbeidsplaatsen. Circa een derde daarvan ligt in de agrarische sector, een kwart in de bouwsector en de overige in meest kleinschalige activiteiten. Ook de peuterspeelzaal en de school zijn met negen arbeidsplaatsen meegeteld.

Op het vrijgekomen terrein van bouwonderneming Mombarg zien de inwoners bij voorkeur een aantal nieuwe, kleinschalige en schone ondernemingen komen, liefst in de vorm van een woon-werkcombinatie. Daardoor zal de werkgelegenheid kunnen toenemen. Grootschalige activiteiten horen bij voorkeur op industrieterreinen in de grotere kernen te worden gehuisvest en niet

in een kleine gemeenschap als Mariënelde.

Een mooi dorp in het landschap...

Mariënelde is een ruim en groen dorp, nauw verweven met het Achterhoekse landschap. Het aanzien van Mariënelde kan hier en daar door een betere aankleding worden verbeterd. Mariënelde is een aantrekkelijk dorp, maar er zijn op een aantal plaatsen verbeteringsmogelijkheden, zeker bij de dorpsentrees. Ook zou het dorpshart door een betere inrichting aantrekkelijker gemaakt kunnen worden voor bewoners en toeristen. Een nieuwe sporthal moet beslist mooier worden dan de bestaande, maar de kerk moet het mooiste gebouw blijven.

Jongeren willen ook kunnen meedoen...

Voor de jongeren tot 16 jaar ontbreekt iedere mogelijkheid tot samenzijn in een eigen omgeving. Er is geen jeugdthunk of een andere ontmoetingsplaats. Hierin zal moeten worden voorzien. Ook is er behoefte aan activiteiten voor deze groep, vooral in de schoolvakanties.

Het buitengebied, landschap, paden en natuur

In het buitengebied is ruimte voor de aanleg van onderhoudarme wandelpaden of kuierpaden langs bestaande watergangen en houtwallen. Met de grondeigenaren wordt gezocht naar goede trajecten die de privacy en de bedrijfsuitoefening niet hinderen. Het doel hiervan is één of meer "rondjes Mariënelde" te creëren, zowel voor de inwoners als voor recreanten, liefst aansluitend aan bestaande paden van de buurdorpen. Daarbij kan het hart van het dorp een centrale plek in het padennetwerk worden. Voor een dergelijk netwerk is in het buitengebied enige inschikkelijkheid van de grondbezitters wel nodig.

2 DOEL EN PROCES

Doel

Mariëvelde is een jong dorp met actieve inwoners. Hoe moet het dorp zich in de toekomst ontwikkelen? De gedachten en wensen van de inwoners van Mariëvelde daarover staan in deze dorpsvisie. Wat waarderen we aan Mariëvelde? Wat zou er verbeterd moeten worden, wat moet behouden blijven. Enkele vragen waar een antwoord op gezocht moest worden.

Voorliggend rapport is geschreven voor en door de inwoners van Mariëvelde. Het gaat over de toekomst van het dorp en de dorpsgemeenschap; Het gaat om het algemene belang van en voor de Mariëvelders. Soms wringt het algemene belang met een individueel belang, maar de cultuur in Mariëvelde is dat men er samen uitkomt. Het rapport maakt duidelijk wat de inwoners gezamenlijk belangrijk vinden, wat behouden moet blijven en welke wensen men heeft voor de verdere ontwikkeling van het dorp.

Het rapport zal door het dorp gebruikt worden als leidraad in het overleg met de gemeente en andere partijen.

Werkwijze

In 2006 is op initiatief van Mariëvelds Belang een dorpsstuurgroep samengesteld uit de inwoners van Mariëvelde voor het ontwikkelen van een dorpsvisie. Op diverse momenten hebben Vereniging Kleine Kernen Gelderland (VKK - Gelderland), het Gelders Genootschap en de gemeente Oost Gelre meegewerkt.

Startbijeenkomsten

Als "aftrap" van het Dorpsplan Mariëvelde 2007 – 2017 werden op 25 april en op 2 mei 2006 startbijeenkomsten gehouden voor de inwoners van Mariëvelde. 25 april was voor alle inwoners, 2 mei was speciaal voor de jongeren van 12 tot 25 jaar. Ook het college, raadsleden, ambtenaren en vertegenwoordigers van diverse organisaties waren goed vertegenwoordigd.

De aanwezige inwoners van Mariëvelde hebben tijdens de startbijeenkomsten ten eerste aan kunnen geven welke ideeën en wensen voor hen belangrijk zijn. Daarna kon elke inwoner aan maximaal drie, door hem/haar zelf uit een veelheid van onderwerpen geselecteerde prioriteiten een aantal punten toekennen.

Het volgende hoofdstuk "wensen en ideeën" gaat in op de resultaten van de startavonden.

Werkgroepen en dorpsstuurgroep

Rond de hoofdthema's, die uit de startavonden naar voren kwamen, zijn vervolgens een aantal werkgroepen gevormd. Binnen de werkgroepen zijn deze onderwerpen uitgewerkt en uiteindelijk samengevoegd in deze dorpsvisie. Omdat er natuurlijk veel raakvlakken zijn tussen de onderwerpen is er veelvuldig overleg geweest tussen de werkgroepen. De voorzitters van de werkgroepen namen als lid van de dorpsstuurgroep hierin het voortouw.

Dorpsavond 25 april 2006

Mariënvelds Belang is een vereniging van en voor inwoners van Mariënveld met als doel: 'het bevorderen van de leefbaarheid van het dorp, in de meest ruime zin van het woord door het organiseren van diverse activiteiten. Bovendien tracht zij de belangen van Mariënveld en haar inwoners te behartigen naar diverse overheidsinstanties als gemeente, Provincie, Waterschap en politie'. Lees meer hierover op: <http://www.marienvelde.eu/>

Ruimtelijke visie

Veel onderwerpen hebben ook betrekking op de ruimtelijke situatie. Om de ruimtelijke aspecten in samenhang te bekijken, is de dorpsstuurgroep in augustus onder begeleiding van het Gelders Genootschap gestart met het maken van een ruimtelijke visie. Eerst is een rondgang door het dorp gemaakt, waarbij is stilgestaan bij de sterke punten, de aandachtspunten en de plannen voor Mariënveld. Daarbij zijn veel foto's gemaakt.

De resultaten zijn door de leden van de dorpsstuurgroep uitgewerkt in een collage, waar de belangrijkste punten in tekst, op kaart en in foto's zijn weergegeven. Deze zijn terug te vinden in het volgende hoofdstuk.

Tevens is van gedachten gewisseld over de belangrijke ruimtelijke keuzes voor de lange termijn. Zoals het dorpscentrum, de ligging van de sportvelden, het Mombarg terrein en de eventuele behoefte aan nieuwe woningbouw.

De ruimtelijke wensen en keuzes worden toegelicht in hoofdstuk 5.

Schouw 25 augustus 2006

Op 21 maart 2007 werd het concept dorpsplan in een toetsingsbijeenkomst gepresenteerd aan vertegenwoordigers van het college van B&W, de Raad, ambtenaren van de gemeente, het Waterschap Rijn en IJssel, Pro Wonen, de Gebiedscommissie, Woon- en Zorgcentrum Antoniusshove, de Gelderse Sportfederatie en de Kerk- en Schoolbesturen. Na een levendige discussie kon worden geconcludeerd dat het dorpsplan draagvlak heeft verworven. Over aanpak, timing en financiering zal nader overleg met de betrokken instanties nodig zijn.

3 WENSEN EN IDEEËN

3.1 Wensen en ideeën "samenleven"

Op de startavonden hebben de inwoners aangegeven op welke onderwerpen zij graag willen dat de dorpsvisie ingaat.

Nadat de punten waren geteld en de door de inwoners aangegeven prioriteiten waren gewogen en toegekend, kon nevenstaande gecombineerde prioriteitenlijst worden samengesteld. De volledige lijst vindt u in de bijlagen.

De uitkomsten van deze vorm van enquêtering konden door het bestuur van Mariënvelds Belang als maatgevend voor de algemene gevoelens in het dorp worden aanvaard; de genoemde onderwerpen zijn zeker niet nieuw en zijn reeds vaker besproken op o.a. de openbare (jaar-)vergaderingen van Mariënvelds Belang.

Uit deze belangrijkste wensen van de inwoners van Mariënveld kan worden afgeleid dat voor de korte termijn een nieuwe ontmoetingsruimte, zeker voor de jongeren, betere sportaccommodaties, een gezelliger en fraaier dorpsplein, starter- en seniorenwoningen, vrije bouwkavels en een geldautomaat hoog scoren.

Voor de langere termijn zijn de instandhouding van voorzieningen zoals Kerk en school en de beschikbaarheid van passende en betaalbare woningen voor de verschillende leeftijdsgroepen, in de visie van de inwoners van Mariënveld de belangrijkste opgaven voor Mariënvelds Belang.

Er zijn meerdere onderwerpen die op de startbijeenkomsten wel genoemd werden maar geen prioriteitspunten kregen toegekend. Deze onderwerpen werden in het nevenstaand overzicht met soortgelijke of verwante onderwerpen gecombineerd.

Uitslag
prioriteiten
dorpsavonden ⇔

Hoofdthema	Subthema	Score
Algemeen	Behoud van evenementen en kermis Eigen evenementen voor jongeren	34
Sport	Verbouw of nieuwbouw sporthal "Sportcentrum" voor alle sporten, incl. voetbal Ligging voetbalvelden; gebruik kantine Nieuwe sportvoorzieningen zoals voor crossen en skaten	96
Voorzieningen	Eigen ontmoetingsruimte voor jongeren van 12 - 16 jaar plus activiteiten voor de jeugd	99
	Geldautomaat	48
	Instandhouding van kerk en al haar functies	18
	Speeltuin(-tje) De Boog	6
	Alle vormen van kinderopvang, ook vóór- en náschool	5
	Telecomvoorziening / GSM mast; betere ontvangst	5
	Mogelijkheid tot schoolzwemmen	3
	Beter en regelmatig openbaar vervoer, ook 's nachts en beter openbaar vervoer naar scholen Lichtenvoorde	3
Wonen	Beschikbaarheid vrije bouwkavels	50
	Bouw starterwoningen	22
	Wonen voor ouderen	17
	Wonen in buitengebied door nieuwe bestemming of splitsing van vrijkomende bedrijfsgebouwen	17
Dorpsinrichting en aanzicht	Fraaier dorpsplein; beter openbaar groen, ook in De Boog	72
Verkeersveiligheid	Verkeersveiligheid Scheiddijk	22
	Verkeersveiligheid algemeen, diverse onderwerpen	9
	Veilige fietspaden voor schooljeugd; veiliger aansluiting fietspaden aan openbare wegen	8
	Beter onderhoud wegbermen	4
Ontwikkeling landschap	Meer kerkepaden en wandelpaden (rondje dorp)	31
	Natuurontwikkeling	8
Economische ontwikkeling	Mogelijkheid voor vestiging van kleine, schone industrie bij voorkeur in combinatie met wonen	8
	Horeca instandhouden en vrijwaren van concurrentie nieuwe kantines	2
	Landbouw stimuleren, niet beperken	16

3.2 Wensen en ideeën "ruimte"

Mariënvelde heeft een eigen karakter. Maar waar bestaat dit uit? Is dit het rechtlijnige patroon van het landschap? Is dit de mooie kerk? Waar zijn de inwoners aan gehecht?

De werkgroep ruimtelijke visie is op zoek gegaan naar de huidige ruimtelijke kenmerken. De sterke punten en aandachtspunten/knelpunten zijn opgeschreven en gefotografeerd. Daarbij gaat het om het beeld van het dorp in de omgeving, bebouwing en erf, de openbare ruimte, netwerken (verkeer, bereikbaarheid, veiligheid), functies in relatie met voorzieningen en leefbaarheid.

Huidige ruimtelijke karakteristiek dorp

Mariënvelde is een kleine, jonge nederzetting met een eenvoudige T-vormige plattegrond, waaraan later nog enkele straten zijn toegevoegd. De bebouwing is hoofdzakelijk gesitueerd aan de Pastoor Deperinkweg-De Witte Rietweg en de haaks daarop staande Waalderweg en is in het algemeen ingetogen van karakter en sober vormgegeven. De bebouwing dateert vrijwel zonder uitzondering uit de twintigste eeuw en dan meest nog van na 1950. Mariënvelde wordt wel het "rode" dorp genoemd vanwege de vele rode daken. Het dorpsbeeld wordt in belangrijke mate bepaald door de markante R.K. Onze Lieve Vrouw van Lourdeskerk met de aangrenzende pastorie. Deze kerk ligt centraal in het dorp op de hoek van de twee oude dorpsstraten. Binnen de dorpsbebouwing vormt verder de op hoofdlijnen gaaf bewaard gebleven R.K. school met de naastgelegen onderwijzerswoning een opvallend element. In relatie tot de relatief geringe omvang kent het dorp een opmerkelijk groot aantal bedrijven.

Drie gebieden

Het dorp is ruim opgezet. Er is veel groen. De dorpsbebouwing is geconcentreerd langs de twee lange straten, die samenkomen in een T-splitsing bij de kerk. Langs deze straten liggen bebouwingslinten met een gemengde bebouwing. Achter deze straten liggen verschillende soorten gebieden. Deze straten verdelen het dorp in drie delen.

Noord Oost

Direct aan de Pastoor Deperinkweg liggen de sportvelden. Meer naar het noorden is het nieuwe woongebied "De Boog" in ontwikkeling, met daarin een woonzorg steunpunt.

Noord West

In het noordwesten zijn aansluitend op De Witte Rieteweg in de jaren 80 een aantal korte rechte woonstraten aangelegd met vrijstaande en dubbele woonhuizen en twee drie-onder-een-kap blokjes. Ten noorden van dit buurtje ligt een groenstrook met een speelvoorziening en weilanden. Door deze groenstrook voert een voetpad het dorp in. Ten noorden van deze groenstrook ligt een bedrijventerrein achter de lintbebouwing van de Waalderweg.

Zuid

De dorpsrand aan de zuidzijde is wel het meest oorspronkelijk. Het doodlopende uiteinde van de Oude Halsedijk ademt nog de sfeer van een oud agrarisch dorp. Anderzijds is de overgang tussen de bebouwing en het relatief open landschap hier wel erg abrupt. Jammer is ook dat er vanuit de straten in het dorp nauwelijks doorzicht is naar dit buitengebied.

STERKE PUNTEN MARIËNVELDE

De Onze Lieve Vrouw van Lourdeskerk is een erg mooie kerk: het beeldmerk van Mariënelde

T-kruising is echt het centrale punt van het dorp. Het café draagt hier ook aan bij door zijn functie.

Waalderweg begeleid door nieuwe bomen en blokhagen wordt een mooie groene straat.

Langs Pastoor Deperinkweg mooie begeleidende beplanting. Daarin parkeerplaatsen mooi opgenomen..

Veel groen bij pad achterlangs het Mombarg terrein.

Speeltuin, mooie grote groene ruimte.

Groen dringt via speeltuin en weide diep in het dorp door.

Tuin rond kerk met fraaie bomen en hagen vormt samen met begraafplaats een groen hart in het dorp.

Via sportvelden en begraafplaats dringt ook hier het groen diep door in het dorp.

De Witte Riete is een fraai natuurgebied dicht bij het dorp.

Oude Halsedijk ademt nog enigszins de sfeer van een oude landweg met mooie oude bomen en oude boerderijen.

Kerkepaden in de omgeving zijn erg mooi. Dit pad komt tot in het dorp.

STERKE PUNTEN MARIËNVELDE (vervolg)

Dorpsentrees laten geleidelijke overgang zien van buitengebied naar dorp.

Vanuit buitengebied zicht op dorp met fraaie kerk. O.a. vanaf speeltuin, Beenekussteeg en Pastoor Deperinkweg.

Vanuit dorpsrand uitzicht over landerijen. Ruime ligging in het open landschap.

Bebouwing aan T-kruising in zicht van de Waalderweg is beeldbepalend.

⇄ Het schoolgebouw is waardevol voor het dorp.

⇄ Vooral bebouwing uit de jaren 30 kenmerkend voor het dorp: donkerrode baksteen, rode pannendaken.

⇄ Moderne architectuur bedrijfspand aan Waalderweg past goed in het dorp. Inrichting van het erf is nog kaal.

⇄ Nieuwbouw de Boog en omgeving past goed bij karakter van het dorp.

KNELPUNTEN EN AANDACHTSPUNTEN MARIËNVELDE

Speeltuin moet goed toegankelijk zijn vanuit woongebieden: opnemen in padennetwerk.

Het dorp zou meer het middelpunt moeten zijn van het padennetwerk. Voor dorpsbewoners en voor de voorzieningen.

De begeleiding door voetpad, blokhagen en bomen langs de Waalderweg houdt op voordat men het dorp verlaat.

Bedrijfsbebouwing ligt er hierdoor kaal bij, in het bijzonder ook in het zicht vanaf de Beenekusteeg.

De leibomen op de T-kruising passen niet goed bij het dorp. Beter één of enkele grote bomen rond T-kruising.

Langs de Beenekusteeg staan weinig bomen. Enkele bomen toevoegen.

Wadi: groen slecht onderhouden.

Parkeerplaats bij kerk verdient meer smoel. De gymzaal/sporthal is lelijk en gesloten. Dit kan HET dorpsplein worden.

Onderhoud van de weide naast het Mombarterrein moet beter.

Historische route naar Halle; Oude Halsedijk is helaas afgesloten. Overgebleven stuk heeft nu een rommelige aanblik.

Zicht op de achterkanten Pastoor Deperinkweg vanuit westen is niet zo fraai. Meer bomen of houtwallen in het landschap.

De wegen naar het dorp zijn niet veilig voor fietsers en wandelaars. Er wordt te hard gereden.

IDEEËN VOOR VERBETERING RUIMTE MARIËNVELDE

Het profiel van de dorpsstraten moet verder naar buiten worden voortgezet. In principe tot aan de eerstvolgende kruising.

Passage van watergangen bij binnenkomen van het dorp aanblik geven van een echte brug. Mooi en remt de snelheid.

T-kruising verfraaien door sierbestrating in de vorm van een cirkel aan te brengen. (foto van elders)

Parkeerplaats bij de kerk omvormen tot dorpsplein met bijv. muziektent en jeu de boulesbak. (foto van elders)

Sportvelden bij elkaar brengen. Betere kleedruimtes. (foto van elders)

Nieuwe bestemming voor Mombargterrein met woon-werk functies. (foto van elders)

Voetpadennetwerk verknopen met het dorpshart.

Handhaven bouwweg van De Boog naar Beenekusteeg, tenminste als fiets en voetpad.

Gemeenschappelijke functies in het dorps hart rond de kerk. (foto van elders)

Behouden karakteristieke gebouwen uit de beginperiode van Mariënvelde.

Speeltuin en kerkepad verbinden en meer toegankelijk maken.

Reservering begraafplaats betrekken bij ontwikkeling dorps hart (als reservering op andere plek bij de kerk kan).

4. Uitwerking thema's "samenleven"

In dit hoofdstuk worden de thema's, die betrekking hebben op de leefbaarheid van het dorp achtereenvolgens behandeld. De resultaten uit de verschillende werkgroepen zijn hier samengebracht.

Het betreft de volgende thema's:

1. Sport en ontmoeten
2. Wonen
3. Werken
4. Onderwijs
5. Kerk
6. Overige voorzieningen
7. Verkeer
8. Landschap, paden en natuur

4.1 Sport en ontmoeten

Sport als bindmiddel

Sport is, na de kerk en de school, wellicht het meest in het oog springend "bindmiddel" voor de inwoners van Mariëvelde. Natuurlijk gaat het bij sport om de sportbeoefening en om de competitie maar het gaat niet minder om de gezelligheid, het samenzijn en het samendoen. Voor de saamhorigheid en dus voor de leefbaarheid is sport in Mariëvelde een onmisbaar element. Bovendien "vangt" de

sport de jeugd op.

De voetbalvereniging VVM (ca. 130 leden) heeft haar eigen vrijstaande kantine met kleedruimtes naast het hoofdveld. In die kantine liggen voor de leden en de bezoekers ook de sociale onderlinge contacten. Voor de Volleybalvereniging Marvo '76 (ca. 130 leden) en voor de gymnastiekvereniging (ca. 100 leden) is het tegenover de gymzaal/sporthal gelegen café Wieggers de 'kantine' waar ná de wedstrijden of ná de gym wordt nagepraat en gezelligheid wordt gezocht. Het is in dit licht hoe naar de toekomst van de gymzaal/sporthal moet worden gekeken.

De functies van de gymzaal/sporthal

Deze hal is, naast een ruimte voor sportbeoefening of voor gymnastiek, ook een ontmoetingsplaats waar inwoners van Mariëvelde elkaar treffen en elkaar opzoeken. Meer dan 400 inwoners maken een regelmatig gebruik van deze accommodatie. De ligging in het hart van het dorp in de directe nabijheid van kerk, school en horeca is dan ook buitengewoon gunstig. Ligging buiten

het dorp of aan de rand daarvan zou de ontmoetingsfunctie geweld aandoen.

Het aantal gemeenschappelijke functies is in een kleine kern als Mariëvelde beperkt. Daarom is het juist belangrijk deze functies te concentreren op een goed bereikbare en herkenbare plek, centraal in het dorp, want dan is de kans ook groot dat de ontmoetingsfunctie slaagt.

Kan het huidige gebouw nog wel méé?

De huidige gymzaal/sporthal is nu meer dan 30 jaar oud en is eigendom van de gemeente. Het gebouw is aan groot onderhoud toe en bovendien is het dak van de zaal te laag voor het reglementaire gebruik als volleybalzaal. De volleybalvereniging speelt met dispensatie. Of dat nog lang kan worden volgehouden is de vraag. Bovendien ontbreekt een tribune zodat toeschouwers een plekje moeten zien te vinden tussen de opgeslagen gymtoestellen die in een uitstulping van de zaal staan opgeslagen. Tenslotte zijn de kleedruimtes te gemakkelijk toegankelijk van buitenaf wat de veiligheid van de persoonlijke eigendommen van de gebruikers in gevaar brengt. Deze kleedruimtes worden niet alleen door de volleyballers en de gymbeoefenaars maar ook regelmatig door de (bezoekende) voetballers gebruikt. Het aantal kleedruimtes is bij de voetbalvereniging VVM niet altijd voldoende.

Wat is het alternatief

Aanpassen van het gebouw door het verhogen van het dak en aanbouw van een tribuneruimte en het bovendien oplappen van de gymzaal/sporthal en andere ruimtes is een dure en tevens tijdelijke oplossing en biedt niet echt de mogelijkheid tot het op niveau brengen en aanpassen aan de eisen van deze tijd.

Dit dorpsplan ondersteunt de wens van de gebruikers van de gymzaal/sporthal om een geheel nieuwe en grotere hal te bouwen die aan alle eisen voldoet en voldoende ruimte en kwaliteit biedt voor een lange reeks van jaren.

kerk en achterzijde gymzaal/sporthal

Het huidige gebouw zal dan moeten worden afgebroken en een nieuw gebouw zal moeten worden gebouwd op een plaats die achter het huidige gebouw ligt. Het naar de voetbalvelden gerichte gedeelte zal dan door de geprivatiseerde voetbalvereniging VVM kunnen worden gebruikt voor kantinefaciliteiten en voor voldoende kleedruimtes, terwijl het naar de Waalderweg gerichte gedeelte bestemd zal zijn voor volleybal met twee velden in plaats van één veld en bovendien voor de verschillende afdelingen van de gymnastiekvereniging en de schoolgymnastiek. Er moet ruimte komen voor tribunes en voor opslag van de gymtoestellen terwijl ook een koffieruimte en een vergaderruimte zijn voorzien. Het

nuttige oppervlak van deze nieuwe hal zal circa 1350 m² zijn (huidige gymzaal/sporthal circa 400m², huidige gebouw voetbalvereniging circa 380 m²). In de nieuwe sporthal moet een eigen ruimte voor de jongeren tot 16 jaar komen (circa 50m²). Zij kunnen daar activiteiten organiseren en elkaar ontmoeten.

Ruimtelijk gezien verdient het de voorkeur het nieuwe gebouw iets naar achteren te plaatsen, verder van de Waalderweg gelegen en dicht bij de voetbalvelden. Er ontstaat dan een zeer welkome ruimere parkeergelegenheid aan de voorzijde, niet alleen voor de binnensport maar ook voor de voetbal. Plaatsing dichtbij de voetbalvelden levert bovendien op dat de beide velden dichtbij de kleedruimtes komen te liggen en het gevoel van verwijderd te zijn van deze voorzieningen kan afnemen.

Achter de huidige hal ligt grond van de kerk. Deze grond is bestemd voor een toekomstige uitbreiding van het daarnaast gelegen kerkhof. Die grond kan dus alleen worden bestemd als locatie van een nieuwe sporthal als aan de kerk vervangende grond wordt aangeboden. Die mogelijkheid bestaat als de huidige voetbalkantine wordt afgebroken en de daaronder liggende grond met de kerk wordt uitgeruild. Het kerkbestuur heeft op dit idee positief gereageerd. Er ontstaat voldoende uitbreiding van het kerkhof en de ligging wordt zeker niet slechter.

De voetbalvelden

De twee voetbalvelden liggen op enige afstand van elkaar verwijderd. Het hoofdveld ligt aan de Pastoor Deperinkweg terwijl het verlichte tweede veld aan de Beenekussteeg ligt. Tussen de twee velden ligt een verbindingspad. Bij leden en bezoekers leeft de begrijpelijke wens om de velden dichter naar elkaar toe te brengen. Dat kan echter alleen als er door de gemeente grondaankoop of grondruil wordt gedaan en de bestaande voorzieningen als drainage en verlichting opnieuw en dan op een andere plaats worden aangelegd. Hiertoe dient met de eigenaars van de grond, grenzend aan het huidige hoofdveld, te worden gesproken over een integrale oplossing en over het gebruik en herinrichting van de betreffende percelen.

De financiering, het beheer en de exploitatie van een nieuwe sporthal annex gymzaal annex ontmoetingsruimte zal onderwerp van verdere studie zijn. Een aparte studie zal moeten worden

gedaan naar de mogelijkheid tot verplaatsing en herinrichting van de voetbalvelden.

Wat zijn de mogelijkheden

De bouw van een nieuwe hal met bijbehorende voorzieningen zal moeten passen in een integrale en structurele herinrichting van de dorpskern als onderdeel van een totaal revitaliseringsplan voor Mariëvelde. Bij een dergelijk revitaliseringsplan behoren, naast voorzieningen voor binnen- en buitensport ook de overige voorzieningen als kerk en school, een ontmoetingsruimte voor jongeren, de inrichting van het dorpscentrum, de woonvoorzieningen, de toegankelijkheid en de verkeersveiligheid in Mariëvelde.

Met de Gelderse Sportfederatie zal worden samengewerkt bij het maken van het definitieve ontwerp voor een nieuwe centrale sportaccommodatie voor zowel de binnen- als voor de buitensport. Ook zullen zij assisteren bij het ontwikkelen van een exploitatiebegroting.

Met de gemeente Oost Gelre zal worden samengewerkt bij het tot stand brengen van een "masterplan" voor de sportvoorzieningen met vastlegging van de verantwoordelijkheden, het maken van een stappenplan en het vastleggen van een tijdschema. Dit dorpsplan richt zich dus voor de realisatie van een nieuwe sporthal en de toekomstige ligging van de voetbalvelden voorlopig alleen op het "wat" en niet op het "hoe" en het "wanneer".

4.2. Wonen

Willen wij de jongeren in Mariënelde kunnen (blijven) huisvesten en willen wij de ouderen een levensloopbestendige woonruimte kunnen aanbieden, dan zullen er in de komende tien jaar zowel starterwoningen als seniorenwoningen moeten worden gebouwd. Voor de noodzakelijke doorstroming zullen tevens betaalbare eengezinswoningen, twee-onder-een-kap woningen en vrijstaande woningen moeten worden gebouwd.

Landelijk onderzoek wijst uit, dat door de toenemende vergrijzing, door ontvlechting (minder generaties per woning) en door het toenemend aantal eenpersoonshuishoudens, het gemiddelde aantal personen per woning verder zal afnemen. In Mariënelde is dit gemiddelde voor de dorpskern en het buitengebied tezamen thans 2,7 personen per woning. Dit wijkt niet af van het gemiddelde in de hele gemeente Oost Gelre.

Om duidelijkheid te verkrijgen over de toekomstige woningbehoefte heeft Mariënelde's Belang eind 2006 een enquête gehouden onder alle inwoners van Mariënelde ouder dan 15 jaar. Deze enquête kreeg een response van 50% (jongeren tot 25 jaar 33%, ouderen 53%). De enquête wijst uit dat de belangrijkste redenen om in Mariënelde te willen (blijven) wonen, voor de jongeren de familie en vooral de vriendenkring zijn en voor de ouderen hoofdzakelijk de rust en de natuur. Voor beide leeftijdsgroepen is ook de gemeenschap waarin zij leven een belangrijke factor. Werk wordt minder vaak als reden om in Mariënelde te wonen genoemd hetgeen niet verwonderlijk is bij de geringe werkgelegenheid ter plaatse.

Verder blijkt uit de enquête dat er behoefte ontstaat aan uitbreiding van het aantal seniorenwoningen. Veel ouderen geven aan dat de woning waarin zij nu wonen langzamerhand te groot wordt. Door de bouw van meer seniorenwoningen zal er doorstroming kunnen plaatsvinden uit deze voor senioren te grote eengezinswoningen, zowel in de huur- als in de koopsector.

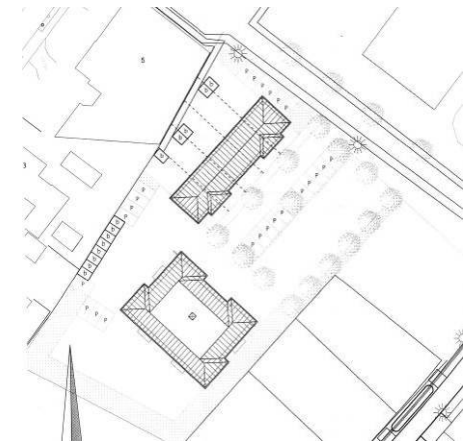
Bij de jongeren is de acute vraag naar betaalbare starterwoningen groot.

Om een goede doorstroming mogelijk te maken, met oog voor de demografische ontwikkelingen, zal de keten starterwoningen ⇒ betaalbare eengezinswoningen ⇒ vrijstaande- of twee-onder-een-kapwoningen ⇒ ouderenwoningen evenwichtig moeten worden opgebouwd.

(Zie voor de details van de woonenquête de resultaten in de bijlagen)

Starterwoningen

In het jaar 2007 zullen in Mariënelde vijf starterwoningen en acht starterappartementen worden gebouwd uit een contingent, verkregen van de voormalige gemeente Ruurlo in voorgaande jaren. Daarmee is aan de vraag naar dit type woningen door jongeren voorlopig voldaan.

starterwoningen in De Boog, gereed eind 2007

Betaalbare eengezinswoningen Er is een aantal van deze woningen, zowel in de koop- als in de huursector, aanwezig doch op dit moment niet vrij beschikbaar. De grote vraag in de enquête naar woningen in een prijsklasse lager dan € 225.000, duidt duidelijk op een tekort. De vraag richt zich weliswaar op vrijstaande- en twee-onder-een-kapwoningen maar de realiteit gebiedt deze vraag te vertalen naar betaalbare rijtjeswoningen. Alleen rijtjeswoningen kunnen op dit moment nog onder een prijsniveau van € 225.000 worden gebouwd. Het tekort aan woningen in deze prijsklasse duidt waarschijnlijk ook op een gebrek aan doorstroming.

Twee-onder-een-kap en vrijstaande woningen

Een aantal van deze woningen wordt thans bewoond door oudere, soms alleenstaande, inwoners. Een aantal van hen wil volgens de gehouden enquête kleiner wonen. Voor hen zouden aanvullende ouderenwoningen moeten worden gebouwd. De dan vrijkomende woningen zijn veelal te duur voor doorstroming uit starterwoningen. Toch lijkt uit de enquête voldoende vraag te zijn naar deze vrijkomende woningen door meer draagkrachtige Mariënvelders.

Seniorenwoningen

Voor de ouderen zijn er op dit moment 14 seniorenwoningen waarvan 11 in De Boog. Aanvulling van dit aantal seniorenwoningen is, gezien de uitkomst van de enquête, wenselijk. Deze nieuwe woningen zouden dan zo dicht mogelijk bij de bestaande seniorenwoningen en het zorgcentrum moeten worden gebouwd.

Woonvoorkeur senioren in kleine kernen

type woning	55 - 64 jaar	65 - 74 jaar	75 jaar en ouder
seniorenwoning	61%	65%	51%
aanleunwoning	6%	16%	22%
serviceflat	5%	11%	4%
woonzorg compleet	2%	2%	5%
bejaardenoord	0%	1%	9%
verzorgingsflat	0%	0%	8%
andere woonvorm	24%	5%	0%

uit "Ouderen onder dak", Verwey-Jonkerinstituut i.o.v. VROM

De visie dat een in aantallen groeiende groep ouderen in kleine kernen behoefte heeft aan kleinere woningen, zoals seniorenwoningen of zorgwoningen, blijkt ook uit de studie "Ouderen onder dak", in opdracht van VROM uitgevoerd door het Verwey-Jonker Instituut. Publicatie mei 2006.

De overheid stimuleert het zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen van ouderen. De nieuwe gezondheidszorgwet, de wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), wil een draagvlak creëren voor meer zorg en welzijn door inzet van de sociale omgeving, familie, burens en kennissen (de "civil society"). Daardoor kunnen de kosten van de gezondheidszorg beter worden beheerst. Ook om deze reden zal het aantal seniorenwoningen moeten worden uitgebreid, zowel in de huur- als in de koopsector in een levensloopbestendige omgeving.

Vrije bouwkvavels

Uit de scores van de beide dorpsavonden blijkt dat er een grote behoefte bestaat aan betaalbare bouwkvavels. Velen zullen deze kvavels zelf willen (laten) bebouwen. Bij de jongeren staat dit thema op de tweede plaats, ná een eigen clubhuis. Bij de ouderen scoorde dit thema eveneens hoog, ná seniorenwoningen en ná bouwen in het buitengebied.

De vraag naar bouwkvavels werd in de woonenquête niet gemeten. Er werd uitsluitend gevraagd naar het gewenste type woningen en de gewenste prijsklasse. Het is aan te nemen dat de vraag naar woningen en de vraag naar bouwkvavels elkaar in aantallen geheel overlappen.

Bedrijfswoningen

Aan dit thema werden zes prioriteitspunten toegekend. In de woonenquête is de behoefte aan bedrijfswoningen niet nader onderzocht. In het kader van de door de provincie Gelderland gewenste landschappelijke versterking ziet Mariënvelds Belang echter graag dat er ruimte wordt gevonden voor

Bouwonderneming Mombarg

kleinschalige woon-werkcombinaties. Gezocht moet worden naar vestigingsmogelijkheden voor nieuwe, kleine, schone en liefst dorpsgeïerde bedrijven. Deze kunnen de werkgelegenheid in Mariënveld versterken.

Wonen en bouwen in het buitengebied

In de komende tien jaar zal naar verwachting in Nederland het aantal agrarische bedrijven afnemen met minstens 20%. Ook in de

gemeente Oost Gelre en in Mariënveld zal zich deze reeds ingezette trend voortzetten. De daardoor vrijkomende bedrijfsgebouwen lenen zich vaak heel goed voor splitsing in een aantal appartementen of starterwoningen zonder daarbij belemmeringen op te leveren voor de omringende landbouw. Door de functie van leegkomende stallen of schuren te veranderen in woon- en/of woonwerkfuncties, worden geen extra bouwlocaties toegevoegd. Met functieverandering wordt in een behoefte voorzien, krijgen landbouwbedrijven de mogelijkheid om hun economische positie te versterken en krijgen de leefbaarheid en de vitaliteit van het landelijk gebied een impuls.

Voor de bouw van seniorenwoningen lenen deze locaties in het buitengebied zich niet. Ze liggen te ver van het dorp en van de voorzieningen verwijderd.

Ook is er regelmatig vraag naar de mogelijkheid in het buitengebied te mogen "bij"-bouwen of te mogen "aan"-bouwen naast of aan de woning van de ouders. Ook op de dorpsavond is deze vraag vooral door de jongeren gesteld.

"aan"-bouwen in het buitengebied.....

4.3. Werken

In Mariënvælde waren er in 2006 een 100-tal arbeidsplaatsen. Circa een derde daarvan ligt in de agrarische sector, een kwart in de bouwsector en de overige in meest kleinschalige activiteiten. Er zijn een groot aantal zogenaamde ZZP'ers (zelfstandigen zonder personeel) die veelal in de bouwsector als onderaannemer werkzaam zijn. Ook de peuterspeelzaal en de school zijn met negen arbeidsplaatsen meegeteld.

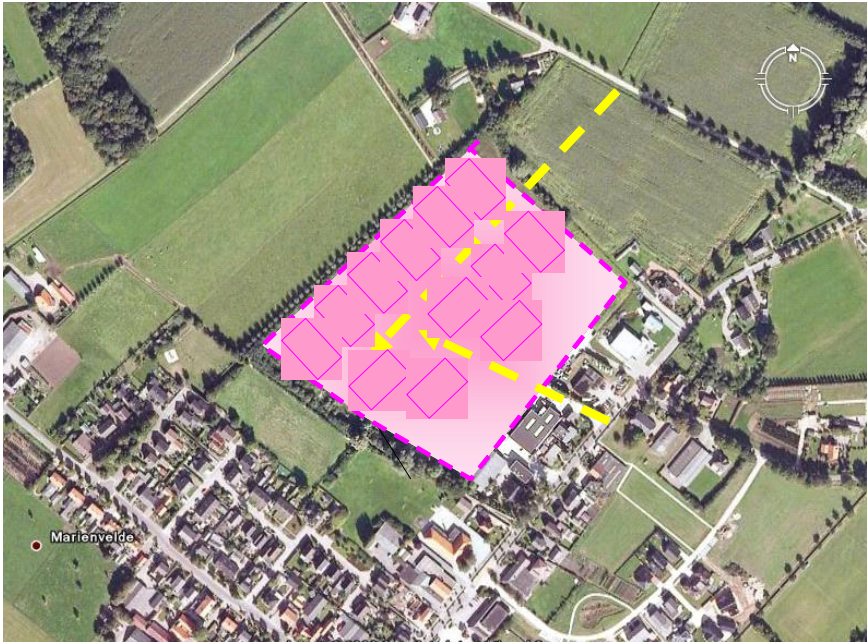
woon-/werkcombinatie

Het belangrijkste deel van de werkzame bevolking vindt werkgelegenheid in de omringende grotere plaatsen.

Op het vrijgekomen terrein van bouwonderneming Mombarg zien de inwoners van Mariënvælde bij voorkeur een aantal nieuwe, kleinschalige en schone ondernemingen komen,

met de mogelijkheid van een woon-werkcombinatie. Daardoor zal de werkgelegenheid, na het verlies van de arbeidsplaatsen bij Bouwbedrijf Mombarg, weer enigszins kunnen toenemen. Grootschalige activiteiten horen bij voorkeur op industrieterreinen in de grotere kernen te worden gehuisvest en niet in een kleine gemeenschap als Mariënvælde.

De familie Mombarg onderzoekt op dit moment de mogelijkheden voor een toekomstig gebruik van het terrein en laat zich daarbij adviseren en ondersteunen door deskundige personen en organisaties. Mariënvelds Belang heeft hierin geen beleidsmatige rol. Het is aan de gemeente om te zijner tijd vergunning te verlenen aan ondernemingen die zich hier willen vestigen.

"Mombargterrein" wellicht voor woon-/werkcombinaties

project wonen/werken Zutphen (uit brochure Thoma Makelaars) geïntegreerde en niet-geïntegreerde woningen

4.4. Onderwijs

4.4.1 Peuterspeelzaal 't Stekkie

Historie

Peuterspeelzaal 't Stekkie is opgericht in 1981 en sinds 1 januari 2006 een onderdeel van Stichting peuterspeelzalen "de Achthoek". Deze Stichting heeft momenteel acht locaties in het bedieningsgebied Lichtenvoorde en kerkdorpen. De peuterspeelzaal in Mariënveldde heeft jarenlang op vrijwilligers gedraaid. Sinds maart 2005 is er een leidster in loondienst gekomen en vanaf oktober 2005 een VVE-leidster (vóór- en vroegschoolse educatie). De VVE-leidster is belast met extra ondersteuning voor kinderen die dit nodig hebben. De vaste leidster en de VVE-leidster worden ondersteund door een vrijwilliger. De fusering en het aantrekken van betaalde leidsters zijn goed geweest voor de ontwikkeling van het peuterspeelzaalwerk in Mariënveldde.

Hoe wordt er gewerkt?

De peuterspeelzaal biedt de kinderen van Mariënveldde een gezellige en veilige omgeving, van waaruit hun ontwikkeling op professionele wijze een positieve impuls krijgt, zodat ze goed zijn voorbereid op de basisschool.

Er wordt gewerkt met een overdrachtformulier met informatie ten behoeve van de basisschool. Dit formulier gaat mee naar de basisschool op het moment dat de peuter 4 jaar wordt. Hierdoor ontstaat een goede aansluiting tussen de peuterspeelzaal en de basisschool.

Ook fysiek is er een goede aansluiting. Als de peuters buiten spelen, kunnen ze de kinderen op de basisschool ook buiten zien spelen. Er is alleen maar een metalen hek als afscheiding. In het

verleden werd de speelruimte van de peuterspeelzaal afgeschermd door een metershoge haag.

Stichting Peuterspeelzalen "de Achthoek" heeft in haar visie o.a. beschreven de doorgaande lijn van kinderen richting basisschool verder te willen verbeteren. Hiertoe zijn in het verleden al de nodige stappen ondernomen. Dit uitgangspunt wordt ook stichtingbreed uitgedragen en ingevuld.

Daarnaast wil de Stichting het peuterspeelzaalwerk onderdeel laten zijn van de gemeenschap. Dit speelt in het bijzonder in de kerkdorpen. Geregeld brengen de peuters van 't Stekkie een bezoek aan de ouderen bij de dagopvang van woonzorghof De Boog. Er wordt dan voorgelezen en er worden liedjes (van vroeger) gezongen.

Huisvesting

Peuterspeelzaal 't Stekkie kan twee groepen van twaalf kinderen wekelijks bedienen. De kinderen komen wekelijks twee ochtenden op de peuterspeelzaal.

Landelijke prognoses geven aan dat het aantal geboortes in de toekomst weer zal stijgen.

De laatste jaren is het gebouw, waarin de peuterspeelzaal gehuisvest is, van binnen en buiten opgeknapt en voldoet nu op veel punten aan de eisen van het Risico Inventarisatie en Evaluatie-rapport van de ARBO-dienst.

De Stichting hanteert als leidster ⇔ kind ratio 1-16, 1 leidster op 16 kinderen. Dit is een voorwaarde om de kosten en de baten in balans te laten zijn. In Mariënveldde is dit nu niet haalbaar omdat het huidig aantal beschikbare meters maximaal twaalf kinderen toestaat.

Het huidige gebouw vergt veel onderhoud, omdat het behoorlijk gedateerd is. Het peuterspeelzaalwerk in Mariënveldde zou derhalve gebaat zijn bij een andere huisvesting, waarbij de oppervlakte en de bouwkundige staat moeten voldoen aan de eisen die anno 2007 worden gesteld aan professioneel peuterspeelzaalwerk.

Huisvesting in de toekomst

Een optie zou kunnen zijn om het peuterspeelzaalwerk te huisvesten in de basisschool. Dit zou tevens het streven naar een doorgaande lijn een extra impuls kunnen geven. Hiervoor zouden onderhandelingen moeten worden gevoerd met de directie van de basisschool, LIMA, de gemeente en Stichting Peuterspeelzalen “de Achthoek”. In die gesprekken moet als voorwaarde worden gesteld dat vervangende huisvesting financieel haalbaar is. Voor andere locaties van de Stichting zijn hierover gesprekken gevoerd met LIMA. In dit gesprek heeft LIMA reeds aangegeven open te willen staan voor inwoning van peuterspeelzalen in de basisscholen als hier ruimte voor kan worden gemaakt.

Tot slot

't Stekkie is in 25 jaar uitgegroeid tot een professionele Peuterspeelzaal die een waardevolle en niet meer weg te denken bijdrage levert aan de ontwikkeling van jonge kinderen in Mariënveld. Het is dus van groot belang dat deze voorziening voor nu maar zeker ook voor de toekomst behouden blijft.

4.4.2 De Basisschool

Eén van de basisvoorzieningen om een dorp leefbaar te houden is een school. Het huidige gebouw van de Sint Theresiaschool voldoet op dit moment niet aan redelijke eisen die aan een schoolgebouw gesteld worden. De laatste jaren zijn al diverse verbeteringen aangebracht, zoals vervanging lambrisering door brandwerend materiaal en nieuwe kozijnen. Ook is het gebouw van binnen en buiten van een nieuwe verflaag voorzien.

Meer leerlingen

Door de toename van het aantal leerlingen, heeft de school recht op meer vloeroppervlak. Bij de gemeente is reeds een verzoek tot permanente uitbreiding van het gebouw ingediend. Gevraagd wordt het vloeroppervlak met circa 150 m² te vergroten. Zo ontstaat ruimte om een apart speellokaal voor groep 1 en 2 te realiseren.

Relatie met andere voorzieningen

In overleg zouden ook de peuters van deze speelruimte gebruik kunnen maken. Voor een permanente invoeging van de peuterspeelzaal in de basisschool zijn de aangevraagde extra 150 m² echter niet voldoende.

De verbouwing voorziet verder nog in de creatie van een multifunctionele ruimte. De school is bereid te onderzoeken of een dergelijke ruimte ook buiten schooltijden aan derden beschikbaar kan worden gesteld voor activiteiten zoals bijvoorbeeld muzieklessen, vergaderingen, bijeenkomsten van hobbyclubs of filmvoorstellingen.

Elders in dit dorpsplan wordt gesproken over een nieuwe sporthal met een multifunctioneel karakter. In de nadere uitwerking daarvan zal afstemming met de school plaatsvinden. Ook de basisschool is gebruiker van de huidige sportzaal. Indien in de toekomst een nieuwe sporthal wordt gerealiseerd dan kan ook de schoolgym daarvan profiteren.

Nieuwe onderwijs, buitenschoolse opvang

Verder moet de school geschikt gemaakt worden voor het nieuwe onderwijs, lokaal maatwerk.

In oktober 2006 is op school gestart met een overblijfregeling. Hiervoor is een overblijfcommissie in het leven geroepen. De kinderen kunnen op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag tegen een geringe vergoeding overblijven. Ze verblijven dan in het handenarbeidlokaal. Na de uitbreiding van het schoolgebouw zal er een meer geschikte ruimte voorhanden zijn.

Ten behoeve van de leefbaarheid van Mariënveld is het van belang dat ouders kunnen blijven werken en dat er voor de kinderen goede en betrouwbare opvangmogelijkheden zijn.

Vanaf 1 augustus 2007 zal de school verplicht worden om buitenschoolse opvang aan te bieden. Dat wil zeggen dat kinderen vanaf 7.30 uur tot 19.00 uur opgevangen moeten kunnen worden.

Dit betekent niet dat het onderwijzend personeel dit zelf zal moeten doen. Hun taak ligt immers op het gebied van lesgeven. Daarom zal naar samenwerking gezocht worden met specialisten op het gebied van kinderopvang. Voor de buitenschoolse opvang is door de schoolleiding inmiddels contact gezocht met kinderdagverblijf "De Knuffel" in Zieuwent. Verdere ontwikkelingen worden afgewacht.

basisschool
St. Theresia
met
voormalige onderwijzerswoning

4.5. De Kerk, een Rijksmonument

Mariëvelde dankt haar bestaan aan de kerk.

Door de eeuwen heen zijn er heel wat kerken gebouwd: machtige vestingen, veilige schuilplaatsen voor mensen in nood, grote predikhallen, stralende ruimtes vol licht en kleur.

Als er weer eens zo'n mooie oude kerk onder de slopershamer valt dan hoor je vaak reacties zoals: "Ik zal die torenklok missen" of "Vanuit de kerk zijn mijn ouders begraven". Als je dat hoort weet je dat kerk met "gevoel" te maken heeft, met iets heel persoonlijks.

De Onze Lieve Vrouw van Lourdeskerk is nog steeds het middelpunt van het dorpsleven. Zij is niet meer weg te denken. Zij is nog steeds een rustpunt na een drukke week, een feestzaal bij een blijde gebeurtenis, een plek van troost wanneer wij een dierbare moeten afstaan.

Het kerkgebouw

Het kerkgebouw is ontworpen door ir. G.A.P. de Kort en gebouwd in 1932. Het is een Rijksmonument. In 2007 wordt nog volop gerestaureerd, hetgeen grote financiële offers vraagt. Gelukkig draagt het Rijksmonumentenfonds hier ook een steentje aan bij.

De Hazima-parochies

Pastor Van den Hengel uit Zieuwent kreeg in 1978 de opdracht van het bisdom een samenwerkingsverband aan te gaan met de parochies Harreveld en Mariëvelde. Hij introduceerde andersoortige vieringen die leken/vrijwilligers zelfstandig verzorgen en ook in vóórgaan. Deze vrijwilligers zijn niet gewijde, maar wel toegewijde en onbetaalde krachten. De "Hazima"-parochies liepen daarmee voorop in het bisdom. De vrijwilligerskerk werd geboren.

Op weg

Om in te spelen op een nieuwe realiteit, veroorzaakt door o.a. de terugloop van het kerkbezoek, heeft het bisdom beleid ontwikkeld. Dit beleid is samen te vatten in de woorden:

Op weg naar missionaire geloofsgemeenschappen

Aan de parochies is gevraagd om grotere verbanden te vormen waar tenminste vier pastorale beroepskrachten fulltime kunnen worden benoemd. Dit heeft geleid tot de oprichting van het parochieverband Sint Ludger, regio Oost-Achterhoek. Hierin zijn de parochies van Aalten, Bredevoort, Meddo, Winterswijk, Lichtenvoorde, Vragender, Harreveld, Zieuwent en Mariënvelde samengegaan. De beroepskrachten zullen als pastoraal team ten dienste staan van alle parochies binnen het samenwerkingsverband.

Vrijwillig(st)ers gaan in toenemende mate verantwoordelijkheid dragen voor de dagelijkse gang van zaken in hun eigen geloofsgemeenschap. Voor ondersteuning kunnen ze een beroep doen op het pastorale team. In elke parochie speelt de pastoraatsgroep, vrijwilligers dus, een centrale rol. Zij zijn "oog" en "oor" van de plaatselijke geloofsgemeenschap. Mensen kunnen bij de pastoraatsgroep terecht als ze ergens mee zitten. De verschillende pastoraatsgroepen staan met elkaar in verbinding zodat ze elkaar kunnen helpen en inspireren.

De kerk anno 2007

In 2007 viert de kerk van Mariënvelde haar 75 jarig bestaan. Een actieve kerk, mede te danken aan de inzet van vele parochianen. Zij zorgen ervoor dat de kerk in Mariënvelde haar eigen identiteit kan blijven behouden. Zij dragen daarmee bij aan de leefbaarheid van het dorp.

Er zal in ook in de toekomst regelmatig een beroep worden gedaan op het gemeenschapsgevoel. Een belangrijke taak daarbij is: Laten we elkaar bouwstenen aanreiken voor een kerk waarin ook onze kinderen zich thuis zullen kunnen voelen.

Samen zijn we op weg naar een "momentenkerk", een gelegenhedskerk die op bepaalde ogenblikken in het leven uitnodigend zal zijn. Mogen we met elkaar waakzaam zijn om ook in de kleine parochies "geloof"-waardig te blijven. Niet voor niets is Mariënvelde

een dorp om in te blijven geloven

4.6. Overige voorzieningen

Brievenbus	inmiddels met toestemming van TNT Post door vrijwilligers verplaatst	Peuterspeelzaal	eventueel vestigen in vergrote basisschool of in nieuwe sporthal; groepen vergroten naar 16 peuters
Geldautomaat	als er een nieuwe sporthal komt, dan opnieuw proberen een geldautomaat binnen de muren te krijgen (Rabo of andere bank)	Kerk	kerkplein vergroten en herinrichten uitbreidingsmogelijkheid voor kerkhof verleggen naar achterzijde kerk
Bak voor luiers en incontinentiemateriaal	inmiddels op ons verzoek geplaatst	Horeca	kantinefunctie volleybal, gym verder schietvereniging, biljartvereniging, kaarten e.d.
Publicatiebord	proberen van gemeente over te nemen; in behandeling		terrassen verbeteren en inpassen in inrichting dorpscentrum
Bibliobus	er is aangegeven dat deze blijft en ook zal blijven	De Boog	speeltoestellen plaatsen bij starterwoningen; worden t.z.t. geplaatst door Bouwbedrijf Rabelink
Buurtbus	er is vraag naar nacht- en weekenddienst plus een betere schoolverbinding met Lichtenvoorde; nog in behandeling te nemen	Jongeren	eigen ruimte voor eigen activiteiten; ruimte betrekken bij bouw nieuwe sporthal (circa 50 m ² met eigen ingang)
School	buitenschoolse opvang; school-directie onderhandelt met "De Knuffel" te Zieuwent schoolgebouw uitbreiden en herinrichten	Telecommunicatie	beleid van gemeente t.a.v. UMTS volgen

4.7 Verkeer en verkeersveiligheid

De inwoners van Mariënveldde hebben zich op de beide dorpsavonden duidelijk uitgesproken voor beter onderhoud aan de wegen en de wegbermen en bovendien voor het wegnemen van een aantal met name genoemde verkeersonveilige situaties. De werkgroep Verkeer en Verkeersveiligheid heeft bij haar werk en haar aanbevelingen de veiligheid van de schoolgaande jeugd als hoogste prioriteit gekozen. Met name de routes vanuit het buitengebied naar school hebben veel aandacht gekregen. Daarbij is de werkgroep geadviseerd door de heer Jan Hoving, wijkagent voor Mariënveldde van de politie Noord- en Oost-Gelderland en door mevrouw Joke Kolkman van Veilig Verkeer Nederland (voorheen 3VO). Verder is gezocht naar meer logische en samenhangende snelheidsregimes op de wegen in het buitengebied. Tenslotte is de verkeerssituatie in en rond De Boog beoordeeld. Het resultaat van de inspanningen van de werkgroep vindt u onderstaand.

Aansluiting Piepersdiekske op Pastoor Deperinkweg

Het wegennet

In Nederland zijn drie hoofdtypen wegen te onderscheiden: Stroomwegen (autobanen en bijvoorbeeld de N18), Gebiedsontsluitingswegen (bijvoorbeeld de Groenloseweg) en Erftoegangswegen.

In het Mariënvelds gebied liggen uitsluitend "Erftoegangswegen". Dat betekent dat door de wegbeheerder verkeersluwte wordt nagestreefd.

De veiligheid van de wegen

De wegbeheerder is voor Mariënveldde de gemeente Oost Gelre. Op met name de Waalderweg en de Scheiddijk kan niet van verkeersluwte worden gesproken, ook al is het aantal verkeersbewegingen daar niet meer dan 1500 per dag. Vanaf 2500 verkeersbewegingen per dag is sprake van echte drukte. Op de Pastoor Deperinkweg zijn minder verkeersbewegingen maar daar is de situatie ronduit onveilig te noemen door het onbeheerst rijgedrag van de verkeersdeelnemers op deze weg. Deze slingerende en op veel plaatsen onoverzichtelijke weg zou eerder moeten uitnodigen tot matiging en beheersing maar daarvan is helaas onvoldoende sprake. Door schoolgaande kinderen en hun begeleiders wordt de situatie daar dagelijks als gevaarlijk en bedreigend ervaren.

Aansluiting van kerkepaden op de openbare wegen

De aansluiting van de kerkepaden "Piepersdiekske" en het "Koediekske" op de Pastoor Deperinkweg is gevaarlijk. De afstand tussen de aansluiting van het "Piepersdiekske" en de op circa 80 meter afstand liggende met struiken begroeide bocht in de Pastoor Deperinkweg is voor gemotoriseerde weggebruikers te kort om tijdig te kunnen remmen of veilig te kunnen uitwijken, zeker als er op dat moment ook nog tegemoetkomend verkeer is.

Er is destijds bij de aanleg van dit fietspad onvoldoende door de gemeente geïnvesteerd in waarschuwingsborden en –hekken. Ook

de Stichting Kerkepaden heeft het destijds niet nodig geacht, op het pad zelf waarschuwingen te plaatsen. Na enkele jaren gebruik van dit fietspad is duidelijk geworden dat de aansluiting op de Pastoor Deperinkweg door de gebruikers als onveilig wordt ervaren. Een bij de aanleg van dit pad aangebrachte, aan de rijweg parallelle, strook die de fietsers van de genoemde bocht in de Pastoor Deperinkweg wegleidt voor een verbeterd uitzicht, heeft dit probleem niet kunnen wegnemen.

Met de gemeente Oost Gelre is inmiddels overeengekomen dat er alsnog waarschuwingsborden zullen worden geplaatst ter weerszijde van de aansluiting. Ook komen er bij de aansluiting haaks op de rijweg staande rood-witte waarschuwingshekken zodat duidelijk is waar de gevaarlijke situatie zich bevindt. Aan de Stichting Kerkepaden is gevraagd, waarschuwingsteksten op het Piepersdiekske zelf te plaatsen zodat ook de wielrijders worden gewaarschuwd voor deze onveilige aansluiting.

Aan de eigenaars van de begroeiing in de bochten van de Pastoor Deperinkweg aan weerszijden van het Piepersdiekske en het iets verderop gelegen Koediekske is gevraagd het snoeibeleid aan te passen zodat er een beter overzicht ontstaat. Daarop is positief gereageerd en inmiddels is er flink teruggesnoeid (november 2006).

Onderhoud

Het onderhoud aan bermen in het buitengebied is ontoereikend; op een flink aantal plaatsen zijn de bermen verzakt tot "valkuilen".

Met name op de Scheiddijk en op de Pastoor Deperinkweg wordt door zwaar verkeer regelmatig uitgeweken tot buiten de verharding zodat diepe rijsporen ontstaan. Regelmatige inspectie door de wegbeheerder i.c. de gemeente en tijdige reparatie van dergelijke "valkuilen" kunnen dit probleem oplossen.

"valkuilen"

60-km gebieden

Nadat de voormalige gemeente Ruurlo in november 2004 zonder enig overleg met de bewoners, de Scheiddijk sterk heeft laten versmallen waardoor op deze druk bereden weg een ernstige verkeersonveiligheid werd geïntroduceerd, is er met de gemeente na lang aandringen overeengekomen dat deze Scheiddijk in het jaar 2007 zal worden aangepast tot een 60-km weg. Er is door de bewoners veel geduld opgebracht en dus is er door hen opnieuw met zeer veel klem aangedrongen op realisatie hiervan in het eerste kwartaal van dit jaar. Deze aanpassing tot 60-km weg zal, naast vermindering van de verkeersonveiligheid, ook kunnen leiden tot vermindering van de geluidsoverlast veroorzaakt door het met te grote snelheid rijden op de aangebrachte grasbetonblokken.

Het door Mariënvelds Belang gedane onderzoek naar oplossingen voor het probleem van de aansluitingen van kerkepaden aan de openbare wegen heeft ook opgeleverd dat, naast de reeds door de gemeente toegezegde maatregelen, ook de invoering van een 60-km regime wezenlijk kan bijdragen aan de veiligheid van de fietsende schooljeugd. Waarschuwingborden en -hekken helpen het probleem van de onveilige aansluitingen op te lossen maar de onveiligheid voor schoolgaande jeugd en hun begeleiders op de Pastoor Deperinkweg zelf is daarmee nog niet aangepakt.

Mariënvelds Belang dringt er bij de gemeente op aan dat de Pastoor Deperinkweg, vanaf de Reindersweg tot aan de dorpskom,

een 60-km weg wordt. Daarmee worden vier problemen tegelijkertijd opgelost:

1. De aansluitingen van de kerkepaden Piepersdiekske en Koediekske aan de Pastoor Deperinkweg worden veiliger
2. De veiligheid van de fietsende schoolgaande jeugd en hun begeleiders op de Pastoor Deperinkweg zelf wordt verbeterd

3. De ook op de Pastoor Deperinkweg bestaande geluidshinder door het rijden op de grasbetonblokken wordt verminderd
4. Er komt een meer logische aansluiting met de nu reeds 60-km zijnde wegen zoals de Zanddijk en de Tulnersweg; het 60-km regime op die wegen (een erfenis uit de periode dat die wegen behoorden tot de voormalige gemeente Zelhem) houdt nu enkele meters vóór de aansluiting aan de Pastoor Deperinkweg op.

Een vergelijkbaar aansluitingsprobleem treffen we aan in het noordwesten van Mariënvelde. Ook daar houdt het 60-km regime op de Halsedijk enkele meters vóór de aansluiting aan De Witte Rieteweg op. Slaat men dan rechtsaf, het dorp in, dan volgt na een korte afstand het 30-km regime van de dorpskom. Eerst 60 km, dan heel even 80 km en dan weer 30 km, heel onlogisch en heel onpraktisch.

Nu de Scheiddijk binnenkort zal worden aangepast tot 60-km weg, biedt zich voor de gemeente de gelegenheid aan, een samenhangend snelheidsbeleid te introduceren dat bijdraagt aan veiligheid en aan duidelijkheid voor de weggebruiker. Het voorstel van Mariënvelds Belang houdt in dat aan de noordwestzijde van Mariënvelde tussen de Scheiddijk en de dorpskom eveneens een 60-km regime wordt ingesteld. De 60-km van de Halsedijk loopt dan naadloos over in de 60-km van De Witte Rieteweg.

Evenzo zullen ten zuidoosten van Mariënvelde, bij het introduceren van een 60-km regime op de Pastoor Deperinkweg vanaf de Reindersweg, de aansluitingen van de Zanddijk en de Tulnersweg naadloos aansluiten bij het nieuwe snelheidsregime.

Wensbeeld snelheidsregime (langere termijn)

geel = 60 km rood = 30 km

Voetgangers

Voor voetgangers zijn er op met name de Waalderweg onvoldoende voorzieningen. Het dorpsplan voorziet in de verlenging van het trottoir aan de noordwest zijde vanaf de school tot direct voorbij huisnummer 34 nabij de grens van de dorpskom. Helaas is er geen ruimte genoeg voorbij dit punt tot aan de Verdelingsweg om ook daar een trottoir aan te leggen. Een verzoek is bij de gemeente ingediend.

Oversteekplaatsen

De oversteekplaats bij de school zou nog duidelijker kunnen worden aangegeven. Ook heeft ons een voorstel bereikt om een oversteekplaats bij de kruising van de Waalderweg met De Witte Rieteweg te creëren.

Overleg met de schooldirectie en het schoolbestuur heeft er toe geleid dat er aan de bestaande situatie niets zal hoeven te worden veranderd. Zij geven aan dat er geen behoefte bestaat aan nieuwe

oversteekmogelijkheden en dat de bestaande oversteekplaats tegenover de school naar hun mening voldoende duidelijk is aangegeven door borden. Hiermede vervalt dit thema als aandachtspunt.

De Boog

Het verkeersbeleid in De Boog is niet anders dan in de rest van het dorp. Besproken is de eventuele wenselijkheid om van dit beperkte gebied een "woonerf" te maken. Na uitvoerig beraad en overleg met de adviseurs van de werkgroep, de heer Jan Hoving en mevrouw Joke Kolkman, is besloten deze optie niet verder te vervolgen. Een woonerf kent eigen regels die in de praktijk niet bijdragen aan de duidelijkheid voor alle gebruikers en ook geen verbetering van de verkeersveiligheid opleveren.

Een tweede thema is de ontsluiting van De Boog zodra eind 2007 de starterwoningen zijn gereedgekomen. Er zijn door de werkgroep twee meningen gehoord. Eén mening is dat De Boog niet verder ontsloten moet worden en dat de aansluiting aan de Waalderweg voldoende ontsluiting is. Een andere mening is dat er een tweede ontsluiting moet komen. De optie die alleen een enkelvoudige ontsluiting via de Waalderweg voorstaat is om twee redenen onwenselijk. Er is dan bij evenementen op het dorpsplein nauwelijks ruimte om De Boog te bereiken zodat eventuele hulpdiensten kunnen worden gehinderd en bovendien concentreert zich dan alle verkeer op een plaats direct voor de school wat voor de veiligheid van overstekende kinderen niet gewenst is.

De tweede optie, ontsluiting via een tweede route naar de Beenekussteeg of naar de Waalderweg langs het bedrijf Ilnic heeft sterk de voorkeur, ook van de eerdergenoemde adviseurs. Hulpdiensten die regelmatig bij zorgcentrum De Boog moeten zijn kunnen dit centrum dan onder alle omstandigheden bereiken. De brandweer tenslotte, eist dat een gebied als De Boog altijd van twee zijden kan worden bereikt. Mariënvelds Belang heeft inmiddels een verzoek ingediend bij de gemeente om na gereedkomen van de

starterwoningen een tweede ontsluiting van dit gebied aan te leggen.

Verkeerslessen op school

De werkgroep heeft overleg gevoerd met de schooldirectie en met het schoolbestuur over de wenselijkheid van eigen verkeerslessen op school. Dit zijn dan lessen met aandacht voor de eigen situatie in het eigen dorp. Kinderen worden lopend en fietsend gefotografeerd in situaties die stof opleveren voor verkeersonderwijs. Een foute manoeuvre wordt dan vergeleken met een juiste manoeuvre. De werkgroep heeft tenslotte besloten dit thema over te dragen aan een nieuw te vormen werkgroepje van ouders en specialisten die de mogelijkheid en de wenselijkheid van dergelijke verkeerslessen verder zullen onderzoeken. Dit wordt dan geen onderdeel van de opgaven volgend uit dit dorpsplan.

4.8 Landschap, paden en natuur

"SAMEN DOEN" & "VOOR WAT HOORT WAT"

Algemeen

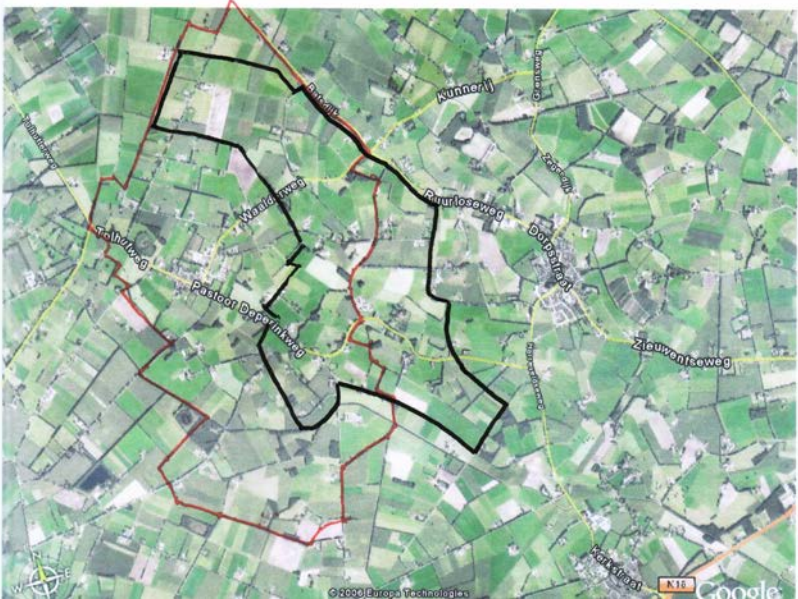
Het landelijk gebied van Mariënveld is voornamelijk in gebruik bij agrariërs. Zij bepalen het landschappelijk beeld en zijn daarom belangrijk bij dit onderdeel van het dorpsplan. Aan hen dient ruimte te worden gegeven voor ontwikkeling terwijl belemmerende maatregelen dienen te worden voorkomen. Bij het maken van plannen en bij het onderzoeken van de uitvoeringsmogelijkheden heeft Mariënvelds Belang niet alleen met grondeigenaren maar ook met provinciale en lokale overheden te maken. Inzake het Reconstructieplan soms ook met de centrale overheid. Dit alles is in onderlinge dwarsverbanden met elkaar verbonden. Speciaal voor realisering van nieuwe paden is er medewerking van agrariërs en particulieren nodig, rekening houdend met bedrijfsvoering en privacy. Dit geeft beperkingen maar ook kansen.

Landschap

Reconstructieplan - verplaatsing van intensieve veehouderijen

In de gemeente Oost Gelre liggen in het kader van het Reconstructieplan enkele door de overheid aangewezen zogenaamde Landbouwontwikkelingsgebieden. Alhoewel slechts een klein deel van het totale Landbouwontwikkelingsgebied van de Achterhoek/Liemers in Oost Gelre ligt, is dat kleine deel juist in belangrijke mate op het grondgebied van Mariënveld gelegen zoals het kaartje van Google Earth aangeeft. In dit plan, dat eveneens revitalisering van het platteland beoogt, kunnen perspectiefvolle bedrijven, die momenteel gelegen zijn nabij een woonwijk of in een gebied waar de natuur voorrang krijgt, een bijdrage aanvragen om hun bedrijf te verplaatsen naar een

Landbouwontwikkelingsgebied, dus o.a. naar onze regio waar, naar inzicht van de overheid, uitbreidingsmogelijkheden zijn. De voorkeur gaat in eerste instantie uit naar uitbreiding of verplaatsing van lokale bedrijven of bedrijven uit de Achterhoek zelf. Alhoewel het heel begrijpelijk is dat men prioriteit wil geven aan bedrijven uit de eigen regio, hebben we ook te maken met de Antidiscriminatiewet en het gelijkheidsbeginsel. Het is moeilijk de ontwikkelingen met betrekking tot de Reconstructie te voorzien. Eén ding is geruststellend, als bedrijven op natuurlijke wijze in het landschap worden ingepast, wordt op positieve wijze een bijdrage geleverd aan het aanzien van het buitengebied. Daarnaast blijven bestaande rechten, horende bij de bestaande bebouwing, overeind.

rode lijn = grens Mariënveld
zwarte lijn = begrenzing landbouwontwikkelingsgebied reconstructiewet

Landschapsonwikkelingsplan

Ook is er voor het dorpsplan ten aanzien van het buitengebied een relatie met het Landschapsonwikkelingsplan (LOP) dat binnenkort aan de raad van Oost Gelre wordt aangeboden en één van de bouwstenen van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied kan zijn.

De visie van het LOP is: "de historische karakteristiek van het landschap op te pakken en deze te koppelen aan het eigentijdse gemengd bedrijf van verbrede landbouw op het platteland"* Met dit uitgangspunt in gedachten is het de bedoeling dat de inwoners zelf initiatieven ontwikkelen en relevante projecten en ideeën aandragen. In het algemeen kan gezegd worden dat, kijkend naar de kwaliteit van het landschap, projecten kunnen zijn: nieuw landschap – kleine landschapselementen en onderhoud landschap.

Meer in detail tredend worden o.a. aanbevelingen gedaan voor projecten, zoals*:

- Extensiever slootbeheer (zonder natschade)
- Bermbeheer. Evaluatie, planning (en uitbreiding?) van het bermbeheer dat uitbesteed is aan agrarische natuurverenigingen
- Herstel en bescherming bestaande zandwegen
- Vervanging en, indien nodig, nieuwe aanplant van bomen langs wegen en paden
- Streekeigenheid en streekkenmerken benadrukken
- Behouden en stimuleren van aanleg hoogstambomen, bijv. door beheersvergoeding en cursus

Voor de uitvoering is een Gebiedscommissie opgericht en een gebiedscoördinator aangesteld. In de Gebiedscommissie worden vele maatschappelijke organisaties vertegenwoordigd (onder andere alle dorpsraden). De Gebiedscommissie zal zich niet alleen met het LOP bezighouden maar ook met de Reconstructie en het

provinciale Streekplan. Projectvoorstellen, zowel bedrijfsmatig als door particulieren, kunnen met hulp van de gebiedscoördinator door de Gebiedscommissie bij de gemeente voorgedragen worden waarbij de belanghebbende partijen zelf verantwoordelijk zijn voor de indiening en de uitvoering van de uiteindelijke projecten.

Tijdens een gesprek met Mariënvelds Belang is door de gebiedscoördinator in het kader van het onderhoud landschap 'Vitaal Gelderland' genoemd. Voor goede onderhoudsplannen komend vanuit het gebied subsidieert de provincie 75% van de kosten; de gemeente en overigen dragen de andere 25% bij. Plannen moeten voorbereid worden via de gemeente. De gemeente zou graag de bevolking meer ondersteunen bij het uitwerken van dergelijke projecten. De tijd ontbreekt hen echter. Steun kan gezocht worden bij Landschapsbeheer Gelderland.

(Kuier)-Paden

Op plaatsen waar in het verleden door o.a. ruilverkaveling verbindingen verloren zijn gegaan, zijn mogelijkheden geïnventariseerd om oude paden te herstellen, weer in gebruik te nemen en aansluiting te vinden op bestaande padennetwerken.

Er zijn enkele grondeigenaren benaderd om de mogelijkheid te bespreken tot de aanleg van onderhoudsarme wandelpaden. De werkgroep hoopt in de komende tijd (jaren) een aantal mooie paden en ouderwetse heggen te kunnen aanleggen waar men nog kan genieten van de rust en de stilte van het buitengebied van Mariënveld. Uitgangspunt hierbij zal zijn, de rust en de privacy van de aanwonenden en eigenaren zo weinig mogelijk te verstoren of aan te tasten. Hiermee zal bij de inrichting en aankleding rekening worden gehouden.

Wanneer er mensen zijn die zelf nog een stukje grond hebben dat geschikt is om er een wandelpad langs of doorheen te leggen, wil de werkgroep dit graag horen om er samen iets moois van te maken.

Een mogelijkheid om nabij het dorp paden te realiseren, is ook door gebruik te maken van het padennetwerk langs het omvangrijke afwateringssysteem dat rondom het dorp in het buitengebied ligt en dat eigendom is van het Waterschap Rijn en IJssel. De wandelmogelijkheden zijn dan legio. Overeenstemming is inmiddels

wandelen langs de Veengoot

bereikt met het Waterschap om gebruik te maken van deze paden langs de Veengoot in de richting van Harreveld en Heelweg. Mariënvelds Belang zal hiertoe te zijner tijd een overeenkomst met het Waterschap sluiten. Het onderhouden van dit pad zal door Mariënvelds

Belang georganiseerd worden. Het Waterschap wil daarbij waar mogelijk wel hand en spandiensten verlenen. Zie schetsontwerp voor een pad langs de Veengoot op pagina 46.

Staatsbosbeheer bezit verschillende houtwallen en kleine stukjes grond in het Mariënveldse gebied. Ook met hen zal, indien nodig, gesproken worden over gebruik als kuierpad.

In het LOP-conceptboekje* wordt melding gemaakt van een Project Ruigtestroken, Esranden en Overlopen in Mariënveld. In dit project zouden o.a. paden, nieuw of bestaand, kunnen worden ondergebracht.

Getracht zal worden de financiering en het onderhoud van paden o.a. te realiseren door:

- via Europese gelden
- via aanmelding als project bij het LOP
- via de provincie Gelderland
- via het Recreatieschap Achterhoek/Liemers
- via de gemeente Oost Gelre
- via het nog op te richten Landschapsfonds
- via de Stichting Landschapsbeheer Gelderland
- via de Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten
- via fondsen zoals het VSB fonds, De Nationale Postcodeloterij e.d.

Wellicht bestaan er nog andere financieringsmogelijkheden. Mariënvelds Belang zal zich in samenwerking met de gemeente, maatschappelijke organisaties en grondeigenaren moeten inspannen om alle mogelijkheden grondig verder te onderzoeken zodat de vraag van de Mariënveldse bevolking naar paden, met welke naam dan ook, gerealiseerd kan worden.

Kerkepaden

Aangezien het onderhoud van nog meer kerkepaden zeer belastend is voor de vrijwilligers, zal het nieuwe kerkepad dat aangelegd wordt vanaf de Halsedijk naar de Tulnersweg, voorlopig het laatste pad zijn. In het concept-LOP* wordt uitbreiding van kerkepaden en koppeling aan andere paden echter als projectmogelijkheid genoemd. De Stichting Kerkepaden zal daarom ook deelnemen aan het werk van de Gebiedscommissie van de gemeente Oost Gelre. De werkgroep wandelpaden zal met de Stichting Kerkepaden samenwerking zoeken, daar waar gemeenschappelijke belangen bestaan.

Mocht blijken dat één of meerdere Mariënveldse kerkepaden onder de noemer "religieus erfgoed" vallen, dan liggen ook hier wellicht mogelijkheden.

Kerkepaden, het Vossenpad

Natuur

Volgens informatie, onlangs van Staring Advies Zelhem verkregen, ligt een deel van het Mariënveldse buitengebied in het zoekgebied 'nieuwe natuur'. Mariënvelds Belang hoopt dat sommige vrijkomende gronden bij bijvoorbeeld bedrijfsbeëindiging, omgezet kunnen worden in nieuwe natuur. Ook privé-personen kunnen dergelijke natuurprojecten bij de gebiedscoördinator aanmelden. De Witte Riete is reeds aangewezen als natuurgebied en gedeeltelijk in bezit van Staatsbosbeheer. Het omliggende zogenaamde 'weitje van Wolsink' is eveneens in bezit van Staatsbosbeheer en heeft ook

als bestemming 'natuur'. Staatsbosbeheer heeft dit weitje voorlopig verpacht en heeft op korte termijn geen plannen tot omzetting.

Dorp in het Groen – Groen gordijn

In het kader van de in het concept-LOP* genoemde projecten kunnen in het buitengebied ontsierende bebouwing of infrastructuur etc. door beplanting aan het oog worden onttrokken. Ook hier geldt weer dat bewoners zelf een dergelijk project bij de gebiedscoördinator kunnen aanmelden.

Boerderij in harmonie met het landschap

Visvijver en gedenkbos

Op de dorpsavonden is gevraagd de mogelijkheden te onderzoeken voor aanleg van een visvijver en een gedenkbos.

Gedenkbos

Een gedenkbos wordt meestal aangelegd met Europese subsidiegelden. Gedacht wordt aan een gebied ter grootte van ongeveer drie hectare. Mariënvelds Belang heeft contact gezocht met de Dienst Landelijk Gebied te Arnhem, aangezien men daar wat kleinere stukjes grond in bezit blijkt te hebben die na de laatste ruilverkaveling zijn 'overgebleven'. Echter liggen deze gronden niet in Mariënvelde.

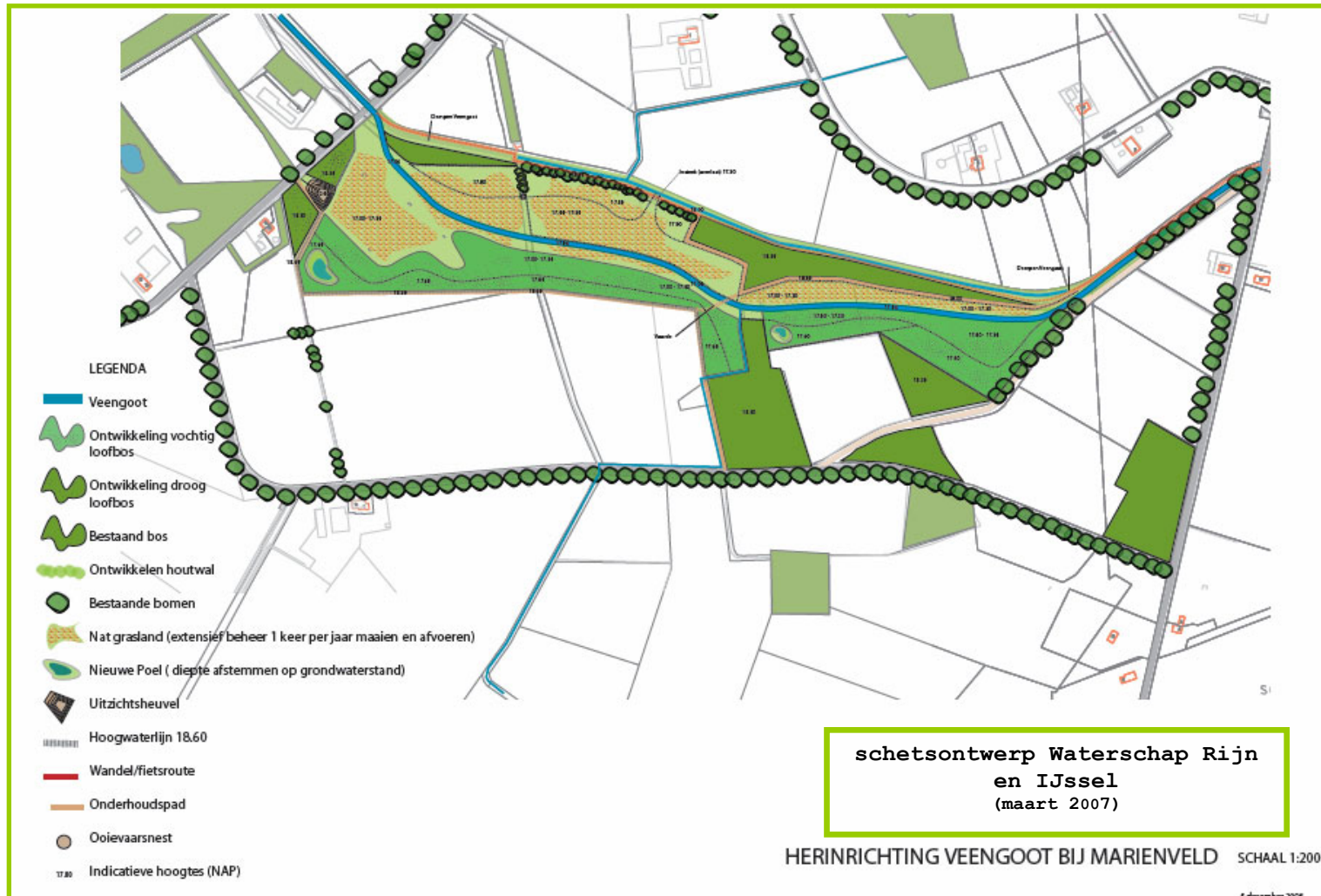
Mariënvelds Belang sprak onlangs met de gebiedscoördinator en deze suggereerde dat mocht ooit een nieuw landgoed in Mariënvelde gerealiseerd worden, bekeken kan worden of hierin een gedenkbos kan worden opgenomen. Een bestaand stukje bos zou ook als gedenkbos kunnen dienen. Bomen zouden dan kunnen worden geadopteerd. Mariënvelds Belang zal iedere nieuwe mogelijkheid blijven onderzoeken.

Visvijver

Mariënvelds Belang hoopte dat het Waterschap Rijn en IJssel zou toestaan om het nieuwe retentiegebied dat aangelegd zal worden in de nabijheid van de Zompweg, als visvijver te mogen gebruiken. Helaas mag deze plas, die in de zomermaanden grotendeels droog zal vallen, niet voor recreatieve doeleinden gebruikt worden. Ook hier geldt dat Mariënvelds Belang blijft zoeken naar een mogelijkheid om deze vraag uit de bevolking te kunnen realiseren.

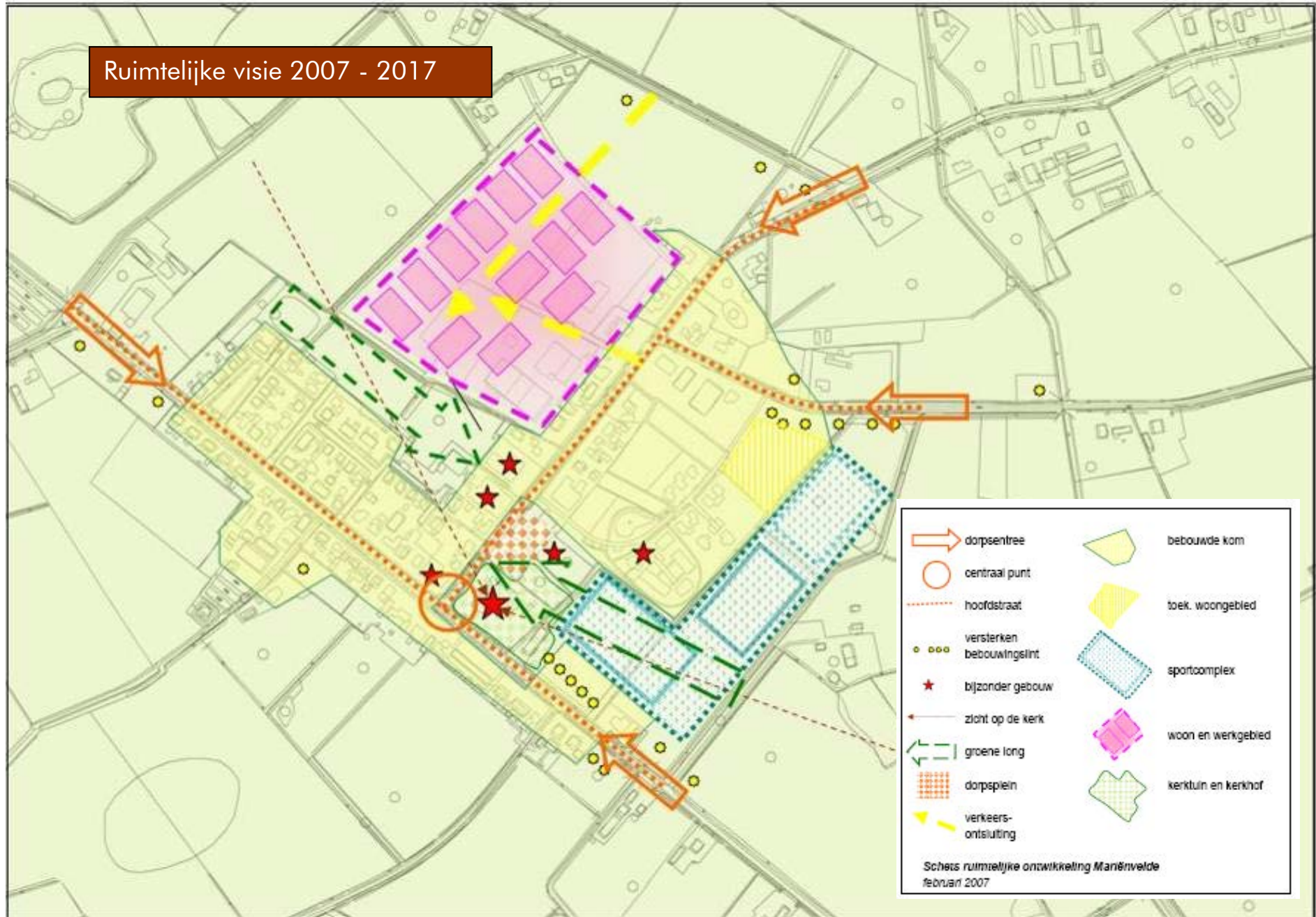

graag een visvijver...

Nieuwe wandelmogelijkheid langs de Veengoot

Ruimtelijke visie 2007 - 2017

5 UITWERKING RUIMTELIJKE THEMA'S

Het Gelders Genootschap heeft op verzoek van Mariënvelds Belang ondersteuning en advies geleverd bij de uitwerking van de ruimtelijke thema's. Deze uitwerking heeft zich gericht op de bronnen, de wensen en de thema's zoals die door de inwoners zijn aangegeven en door de diverse werkgroepen zijn uitgewerkt en beschreven.

In deze ruimtelijke visie wordt het accent gelegd op de keuzes, die de ontwikkeling van het dorp op langere termijn beïnvloeden. De gewaardeerde kenmerken van het bestaande dorp vormen het vertrekpunt alsmede de wensen die vanuit de leefbaarheid zijn geformuleerd. Gezocht is naar ruimtelijke oplossingen, waarbij de kenmerken en de verschillende wensen elkaar versterken.

De ruimtelijke keuzes worden als volgt behandeld:

- Hoofdstructuur van het dorp
- Situering sportaccommodaties
- Ontwikkeling dorpscentrum
- Invulling bedrijfsterrein
- Netwerk van paden
- Waar bouwen we nieuwe woningen?

In het kaartje ruimtelijke visie zijn deze keuze weergegeven.

5.1 Hoofdstructuur van Mariënvelde

In hoofdstuk 3.1 zijn de ruimtelijke kenmerken van Mariënvelde onderzocht. De hoofdstructuur wordt hier kort samengevat.

T-vorm hoofdstraten

Het dorp heeft een eenvoudige T-vormige plattegrond. De bebouwing is hoofdzakelijk gesitueerd aan de Pastoor Deperinkweg-De Witte Rieteweg en de haaks daarop staande Waalderweg. Nieuwere dorpsgebieden als het woongebied achter De Witte Rieteweg, het woongebied De Boog en het bedrijfsterrein achter de Waalderweg liggen secundair t.o.v. de hoofdstraten.

Bij de kerk ligt het hart van het dorp

Het gebied rond de markante dorpskerk en het kruispunt van de twee hoofdstraten wordt ervaren als het centrale punt van het dorp. Hier liggen ook de meeste bijzondere functies, zoals de school, horeca en gymzaal/sporthal.

Dorp in het landschap

Overall in het dorp is het landschap dichtbij. Het landschap dringt in de noordwest kant en aan de zuidoost kant via groene longen door tot aan het dorps hart. In verhouding tot de omvang van het dorp heeft het dorp een lange dorpsrand; veel mensen wonen aan de rand. Deze doorgroening van het dorp is waardevol voor de bewoners en zal behouden moeten blijven. De toegankelijkheid en het gebruik van de groene longen ten nutte van de inwoners kan op termijn worden verbeterd.

Dorpsentrees

De hoofdstraten van het dorp lopen min of meer door in het buitengebied. Er is geen sprake van een abrupte overgang tussen dorp en buitengebied. Van de Waalderweg splitst de Beenekussteeg af, voordat hij het dorp verlaat. Wanneer men het dorp uitgaat wordt het bebouwingslint dunner en komt er steeds meer doorzicht naar het buitengebied. Deze geleidelijke overgang kenmerkt de hoofdentrees van Mariënveld. Opgave is de overgang tussen de snelheidsregimes duidelijk vorm te geven.

De dorpsentrees moeten worden verduidelijkt. Het binnenkomen van het dorp moet nog fraaier worden. Om het verkeer te remmen moet het 30km regime verder buiten het dorp beginnen. Het profiel van de dorpsstraten moet verder naar buiten worden voortgezet. In principe tot aan de eerstvolgende kruising.

Bij de Waalderweg gaat het om het profiel met blokhagen en bomen. Bij de Beenekussteeg kunnen plaatselijk enkele bomen worden geplant, die het geheel een groene aanblik geven, het verkeer remmen, maar het open karakter in tact laten.

Langs de Pastoor Deperinkweg en De Witte Rietweg kan de begeleidende beplanting worden doorgezet en kunnen eventueel ook hagen worden toegepast.

Ook het bebouwingslint kan bijdragen aan het versterken van het beeld. Naar buiten toe kan hier en daar een nieuwe woning aan het lint worden toegevoegd.

Over de brug het dorp in

Alle dorpsstraten passeren voor binnenkomst van het dorp een watergang. Nu merkt de voorbijganger daar weinig van. In de beleving kan dit echter een mooi moment worden. Het wegdek zou ter plaatse van de watergang verhoogd kunnen worden, waardoor men het gevoel heeft over een brug te gaan. Dit is tegelijk een drempel om het verkeer alvast te remmen. Het water wordt zo dicht

mogelijk naar de weg gehaald zonder deze te versmallen en via een keerwandje gescheiden. Dit keerwandje wordt wat hoger opgemetseld, zodat vanaf de weg het brug-effect wordt versterkt. De bruggen worden een beeldmerk van Mariënveld; een herkenningspunt.

De Witte Rietweg met aantrekkelijke beplanting

5.2 Situering sportaccommodaties

De gymzaal/sporthal en de sportvelden liggen nu aan de oostkant van het dorp. Knelpunten en wensen zijn:

- bestaande sportvelden liggen te ver uit elkaar
- doordat ze niet bij elkaar liggen is gezamenlijke exploitatie van gymzaal/sporthal en de voorzieningen bij de sportvelden niet mogelijk.
- Ook gemeenschappelijk gebruik van parkeerplaatsen en fietsenstalling is niet mogelijk
- Sportvelden liggen wat terzijde van het dorpshart

Verschillende varianten voor de situering van de sportvelden zijn onderzocht: Het Mombarg terrein; De zuidrand van het dorp; De oostkant van het dorp.

De oostkant van het dorp biedt de beste kansen om sportaccommodaties te ontwikkelen. Aangesloten kan worden bij de bestaande situatie, waardoor stap voor stap kan worden gewerkt naar een optimalere situatie.

Op deze locatie kan ook een koppeling worden gemaakt met het dorpscentrum en dat is belangrijk, want door bundeling van de gemeenschappelijke voorzieningen krijgt het dorpscentrum ook echt betekenis. In een nieuw te bouwen sporthal kunnen voorzieningen als kleedruimtes voor de buitensporters worden opgenomen. Ook het parkeren kan worden gecombineerd.

Door het verdwijnen van de bestaande kleedruimte en het kantelen van het hoofdveld ontstaat ruimte aan de Pastoor Deperinkweg voor uitbreiding van de begraafplaats en het realiseren van enkele woningen in het bebouwingslint. De opbrengst van deze gronden kan worden ingezet voor ontwikkelingen, die geld kosten.

Deze locatie biedt ook kansen voor versterken van het padennetwerk met voetpaden vanuit het dorpshart naar de dorpsrand.

Voorwaarde is wel dat overeenstemming kan worden bereikt met particulieren, die nu deze gronden in bezit hebben.

5.3 Ontwikkeling dorpscentrum

De inrichting van de omgeving van de gymzaal/sporthal is momenteel niet optimaal. Terwijl deze plek nabij de kerk en de horeca eigenlijk het hart van het dorp vormt. Bij de inrichting speelt mee de ingang naar het nieuwe woongebied en de parkeervoorziening in het algemeen.

Verschillende varianten voor de ontwikkeling van het dorpshart zijn onderzocht. Uiteindelijk bleek het terrein achter de gymzaal/sporthal, dat is gereserveerd voor uitbreiding van de begraafplaats, de sleutel te zijn voor verbetering van het dorpshart. Door dit terrein erbij te betrekken kan een koppeling worden gemaakt met de sportvelden.

De gymzaal/sporthal kan worden vervangen door een nieuwe, die meer naar achteren ligt en hierin kunnen ook andere voorzieningen worden opgenomen, zoals de kleedruimtes voor de buitensport. De huidige gymzaal/sporthal is een gesloten gebouw. De nieuwe sporthal moet een levendige uitstraling hebben naar het plein en er ook naar de andere kanten aantrekkelijk uitzien. Ze mag bijna zo mooi worden als de kerk.

Er ontstaat meer ruimte voor een dorpsplein, dat kan worden gebruikt voor festiviteiten, parkeren etc. Een belangrijke opgave is de inrichting van het dorpsplein. Dit moet natuurlijk geen kale, harde vlakte worden, maar een sfeervolle, groene ruimte, die past bij Mariënvelde en die de schoonheid van het kerkgebouw versterkt.

Het dorp hecht veel waarde aan de aanwezigheid van de begraafplaats bij het hart van het dorp. Als de bestaande reservering vervalt zal hiervoor elders ruimte moeten worden gevonden. Doordat de bestaande kleedruimtes bij de sportvelden op termijn vervallen kan hier ruimte worden gevonden voor uitbreiding van de begraafplaats. Als ook het hoofdveld wordt gekanteld is hier nog meer ruimte.

Er is ook voor de begraafplaats een voordeel ten opzichte van de bestaande reservering, want deze plek sluit beter aan op de bestaande begraafplaats.

Verder ontstaan kansen voor versterken van het padennetwerk met voetpaden vanuit het dorpshart naar de dorpsrand.

Kerkhof met links de nu bestaande uitbreidingsmogelijkheid

Schets inrichting Nieuw Dorpsplein e.o.

Deze schets geeft een indruk van hoe het nieuwe dorpsplein eruit zou kunnen komen zien. Het is een eerste schets. Het kan ook anders, maar het moet wel heel goed ontworpen worden en daar zal een echte landschapsarchitect aan moeten gaan werken.

Open middenplein

In het midden is een open ruimte gedacht, die ca. 60 cm dieper ligt dan de zone er omheen. Deze open ruimte kan gebruikt worden voor parkeren, de feesttent en voor "beach volleybal". Doordat het middenplein iets verdiept wordt aangelegd, trekken de geparkeerde auto's minder de aandacht. Als bestrating kan worden gedacht aan grasbeton, waardoor het plein een groene aanblik behoudt en bovendien het water weg kan. Dit vraagt echter wel extra onderhoud.

Pleinrand met bomen

De zone er omheen wordt beplant met bomen, die in de zomer een dak vormen. Als bestrating kan een half-verharding worden gebruikt, zoals bij de kerkepaden. Deze bestrating loopt door tot aan de kerk en loopt over in het "pastoriepad", dat door de kerktuin kan worden aangelegd. Op deze wijze loopt de groene rand van het dorpsplein als het ware vanzelf over in de tuin en de begraafplaats bij de kerk. De groene rand zorgt er tevens voor dat de nieuwe sporthal, dat toch een groot gebouw zal worden, enigszins wordt afgeschermd. Aan deze zijde loopt de groene rand als vanzelf over in het groen rond De Boog. Hier zou een muziekkoepeel geplaatst kunnen worden.

Begraafplaats + woningen Pastoor Deperinkweg

Waar nu nog de kleedruimtes van de sportvelden staan is ruimte voor toekomstige uitbreiding van de begraafplaats. Door het kantelen van de sportvelden ontstaat tevens ruimte voor ca. 4 royale vrijstaande woningen of 6 twee-onder-een-kapwoningen aan de Pastoor Deperinkweg.

Begrenzing pleinruimte aan de kant van de wadi

De bebouwing op de hoek van De Boog en de Waalderweg en het achterliggende open terrein bepalen het beeld naar het dorpsplein en naar de wadi. Deze moeten een aantrekkelijke uitstraling krijgen. Gedacht kan worden aan een "groene muur", maar ook zou aan dit straatje op de plaats van de breifabriek een appartementengebouw kunnen worden gebouwd voor ouderen. Door het vervallen van hindercirkels ontstaat dan ook ruimte voor enkele andere seniorenwoningen. Die liggen dan dicht bij het zorgsteunpunt (zie blz. 51).

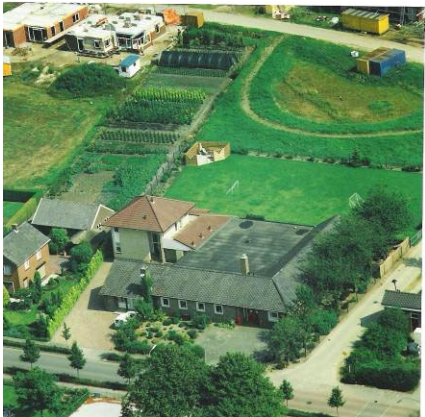
T-kruising; rondlopend zebrapad; monumentale bomen

De T-kruising is het centrale punt van het dorp. Deze kan een bijzondere vormgeving krijgen. In het wegdek is een sierbestrating getekend in de vorm van een cirkel. In de buitenste band van de cirkel, die aansluit op de trottoirs, worden strepen aangebracht zodat het eruit ziet als een rondlopend zebrapad. Op vier hoeken kan een groot wordende boom worden geplant, bijvoorbeeld een beuk of een kastanje.

Locatie breifabriek (voormalige kleuterschool)

De bebouwing van de voormalige breifabriek (ex-kleuterschool) ligt centraal in het dorp (hoek Waalderweg/ De Boog). Wanneer de sporthal wordt verplaatst komt deze locatie direct aan het dorpsplein te liggen. Dan ontstaat er de wens om hier een meer representatieve uitstraling te krijgen naar het plein. De vraag is of de bestaande bebouwing daarvoor geschikt is te maken? Gedacht wordt daarom aan de sloop van de bestaande gebouwen en aan nieuwbouw van seniorenwoningen van twee bouwlagen met kap, die qua schaal en karakter goed passen in Mariënveld. Deze bebouwing moet twee mooie kanten krijgen: één naar het plein én één naar de Waalderweg. De vormgeving moet passen bij de nieuwe sporthal en de bestaande bebouwing in de omgeving. Het handhaven van een bedrijfsbestemming voor deze locatie heeft niet de voorkeur. Op het Mombarg terrein is immers voldoende ruimte voor bedrijven. Gelet op de nabijheid van het zorgcluster is deze locatie zeer geschikt voor ouderenhuisvesting, eventueel met zorg. Op de hoek is ruimte voor ca. 4/5 grondgebonden woningen met daarop eventueel ca. 4/5 appartementen (zie schets a).

bestaande situatie breifabriek

Mogelijkheden lange termijn

Door het vervallen van de hindercirkel wordt het in beginsel mogelijk om ook rond de wadi nog een aantal woningen te bouwen, mits de particulieren, die deze terreinen nu als tuin in gebruik hebben, hieraan willen meewerken. (zie schets b) Vooral nog wordt er echter vanuit gegaan dat deze terreinen als tuin behouden blijven.

Schets a
(wens korte termijn)

Schets b
(mogelijkheid lange termijn)

5.4 Invulling bedrijfsterrein

Onlangs heeft het bouwbedrijf Mombarg haar bedrijfsactiviteiten aan de Waalderweg gestopt. Midden in het dorp ligt nu een groot terrein ongebruikt.

Het terrein is landschappelijk goed afgeschermd van de omgeving en kan dus in feite veel invullingen krijgen. Anderzijds is het daardoor wat minder betrokken bij het dorp. Een strook met bedrijven en woningen langs de Waalderweg ligt tussen het Mombargterrein en het dorp.

De vraag is of de bestaande bestemming van redelijk zware bedrijvigheid nog wel gewenst is. Naast directe overlast van de omwonenden brengt dit ook zwaar verkeer met zich mee. En daarvoor zijn de wegen in en naar Mariënelde niet zo geschikt.

Mogelijke andere bestemmingen zijn woningbouw of sport: Het terrein biedt ruimte aan zo'n 50 vrijstaande woningen. Voor sport is het terrein minder geschikt omdat het gebied wat afzijdig ligt van het dorpshart.

Dichter bij de bestaande bestemming ligt een ontwikkeling van het terrein als woon-werkgebied. Het is belangrijk voor de leefbaarheid van een dorp dat er bedrijven zijn gevestigd. Deze voelen zich vaak meer betrokken en kunnen dus ook anderszins wat betekenen voor het dorp. Het vrijkomen van het Mombargterrein geeft Mariënelde een unieke kans om bedrijven naar zich toe te trekken; kleinschalige bedrijven, die goed passen in een woonomgeving. Het terrein kan worden uitgegeven voor de vestiging van een aantal kleine bedrijven met eventueel een bedrijfswoning.

Om het gebied goed toegankelijk te maken zou aan de noordzijde een nieuwe ontsluiting kunnen worden aangelegd.

5.5 Netwerk van paden

Mariënelde is weliswaar getypeerd als een dorp in het landschap, maar toch zijn er nog weinig mogelijkheden om vanuit het dorp te voet of per fiets direct het landschap in te gaan. Er is één kerkepad dat uitkomt in het dorp, maar voor het overige moet men verharde wegen gebruiken, waarop ook het snelverkeer rijdt.

Daarom willen de inwoners dat het dorp een centraal punt wordt in het padennetwerk en dat vanuit het dorp meer ommetjes ontstaan. De centrale plek van het dorp is belangrijk voor de bewoners, maar ook voor de voorzieningen en de horeca.

Bij de ontwikkeling van sportvelden kan het netwerk aan de oostkant van het dorp worden verbeterd.

Aan de westkant kan het netwerk rond de groene long, waarin de speeltuin ligt, worden verbeterd.

Aan de zuidkant kan bijvoorbeeld de historische route van de Oude Halsedijk nieuw leven ingeblazen worden. Dan kan hier een dorpsrondje tot stand komen. Daarmee wordt ook de relatie tussen de krans van woningen aan de Vremanstraat en de Veldweg met het dorp versterkt. Met de perceeleigenaren wordt gesproken over hun medewerking aan al deze ideeën

een netwerk van kerke- en wandelpaden

5.6 Waar bouwen we nieuwe woningen?

Tenslotte de vraag waar nieuwe woningen kunnen worden gebouwd. In tegenstelling tot veel andere dorpen is er veel potentiële ruimte. Het is dan wel belangrijk het aantal woningen dat moet worden gebouwd zo te situeren, dat het dorp er als geheel ook voordeel bij heeft. Het dorp moet langzaam kunnen groeien. Waar mag het dorp groeien? Bij de beoordeling van potentiële bouwlocaties hanteert het dorp de volgende uitgangspunten:

1. De nieuwbouw moet zo kunnen worden uitgevoerd, dat het karakter van Mariënveld wordt behouden en versterkt. In het bijzonder het groene en open karakter.
2. In samenhang met nieuwbouw worden ook andere knelpunten opgelost. Nieuwbouw op een bepaalde locatie levert ook andere voordelen op voor het dorp. (win-win locaties).
3. Het programma voor de nieuwbouw past bij de plek en levert een bijdrage aan de leefbaarheid van het dorp. De woningbehoefte is eerder in dit rapport geschetst.
4. De locatie ligt niet te ver van het dorpshart bij de driesprong. Het dorp moet samenhangend en overzichtelijk blijven.

De Boog

De ontwikkeling van het gebied de Boog kan worden afgerond. De meeste gronden zijn al in bezit van de gemeente en bedoeld voor woningbouw. Deze plek is geschikt voor meer projectmatige clusters van woningbouw aangevuld met enkele vrije kavels. De nabijheid van het zorgcluster maakt deze locatie zeer geschikt voor een aantal ouderenwoningen. Verplaatsing van de "Breifabriek" (voormalige kleuterschool) zou ruimte scheppen voor een seniorenappartement. Door het vervallen van de hindercirkel van deze breifabriek ontstaat tevens ruimte voor meerdere kleine woningen tussen Waalderweg en de wadi.

Bebouwingslinten

De oude bebouwingslinten vormen de drager van het beeld van Mariënveld. Aan de randen van het dorp kunnen hier en daar enkele vrijstaande of dubbele woonhuizen worden toegevoegd. Deze woningen moeten wel passen in het bebouwingslint, dat naar buiten toe steeds opener wordt. Het doorzicht tussen de bebouwing door naar het landschap is belangrijk.

In relatie met de nieuwe ontwikkeling van de sportvelden ontstaat ruimte voor uitgifte van kavels aan de Pastoor Deperinkweg.

Ook aan de Beenekussteeg kunnen enkele kavels worden uitgegeven. Enerzijds als afronding van de Boog en anderzijds wellicht ook in combinatie met herontwikkeling van de sportvelden.

Dorpsentrees

Op langere termijn kunnen nog enkele woningen worden toegevoegd bij de dorpsentrees. Dit kan in samenhang worden gezien met het scheppen van logische overgangen in het verkeersregime. Daarbij is voorgesteld om het 30 km regime door te laten lopen tot de eerste kruising buiten het dorp.

Wonen en werken

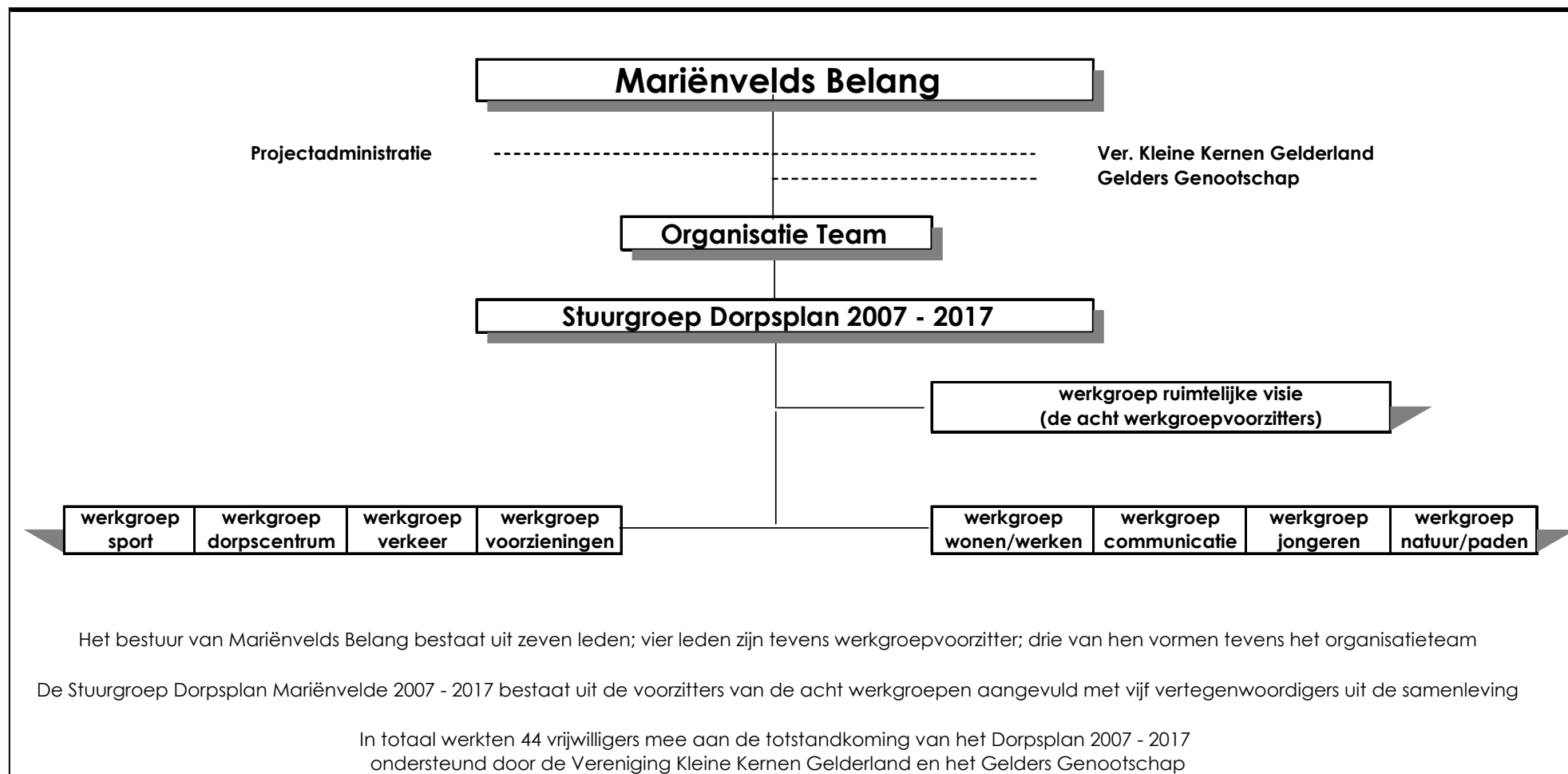
Op het Mombarg terrein kunnen kavels worden uitgegeven voor combinaties van wonen en werken (zie 5.4).

Functieverandering agrarische erven

Bij de functieverandering van agrarische erven zijn ook mogelijkheden voor versterking van de woonfunctie in de nabijheid van het dorp.

6. BIJLAGEN

Organisatie Dorpsplan Mariënvelde

Werkgroepen en bezetting

Naam vrijwilliger	Org. Team	Stuurgroep	Werkgroep 1	Werkgroep 2	Werkgroep 3	Werkgroep 4	Werkgroep 5	Werkgroep 6	Werkgroep 7	Werkgroep 8
Baks, Joke					X					
Banning, Jos				X						
Berendsen, Jan				X						
Berendsen, Marion	X	X						voorz.		
Berendsen, Vera									X	
Bokkers, Edith			X							
Bokkers, Jasper								X		
Bosman, Henk	X	X			voorz.					
Bosman, Ploon										X
Domhof, Rob		X		voorz.						
Domhof, Udo		X	voorz.							
Eekelder, Stacy		X							X	
Heutinck, Jan					X					
Hoenderboom, Jeannette		X					X			
Hoenderboom, Martin										
Houben, Raymon				X						
Immink, Aloys				X						
Janssen, Jeffrey										X
Karnebeek, Janny						X				
Karnebeek, Lars		X							X	
Loon, Dennis van									X	
Loon, Marloes van							X			
Mombarg, Anne		X							voorz.	
Mombarg, Hans							X			
Rensen, Frank			X							
Rouwhorst, Bennie										
Rouwhorst, Henk		X								voorz.
Rouwhorst, Joop					X					
Schrijvers, Theo					X					
Stoverink, Erik			X							
Temming, Wies		X				voorz.				
Veldhuis, Appie te			X							
Verhoeven, Wilhelmiën						X				
Wiegers, Gori										X
Wiegers, Jan				X						
Wopereis, Alfred	X	X					voorz.			
Wopereis, Ank		X				X				
Politie, Jan Hoving					X					
3VO, Joke Kolkman					X					
Marcel Bulten (St. IJsselkring)									adviseur	
	3	12	5	6	7	4	4	2	6	4
Werkgroep 1	Sportaccomodatatie, privatisering, relocatie terreinen									
Werkgroep 2	Inrichting dorpskom									
Werkgroep 3	Verkeer, verkeersveiligheid, openbaar groen									
Werkgroep 4	Voorzieningen, kerk, school, peuterspeelzaal, bibliobus etc.									
Werkgroep 5	Wonen en werk: woningbouw en werkgelegenheid									
Werkgroep 6	Website en communicatie									
Werkgroep 7	Jongeren: voorzieningen, ontmoetingsruimte e.d.									
Werkgroep 8	Ontwikkeling landschap: kerkepaden, wandelpaden, natuur									

Resultaten geplakte briefjes met prioriteiten op beide dorpsavonden in april en mei 2006

Jongeren	
aantal briefjes maal prioriteiten	Onderwerp
42	Clubhuis voor 12+ en disco voor 12+ (32+10)
38	Vrije kavels (35+3)
32	Sporthal groter + tribune
31	Geldautomaat
22	Evenementen
19	Scheidijk te gevaarlijk
12	Vakantiewerk voor jongeren (ook op website Mariënvelds Belang)
10	Disco's voor 12+
7	(Buurt-)supermarkt
6	Trainingsveld dichterbij
6	Condoomautomaat
4	Wonen in buitengebied
3	Meer optredens in café's
3	Seniorenwoningen
3	Patat en Visboer 's-avonds op plein
3	Minder drempels in dorp
1	Buitenzwembad
1	Basisschool zwemmen
1	Jongerenhok niet verbieden

Aktie

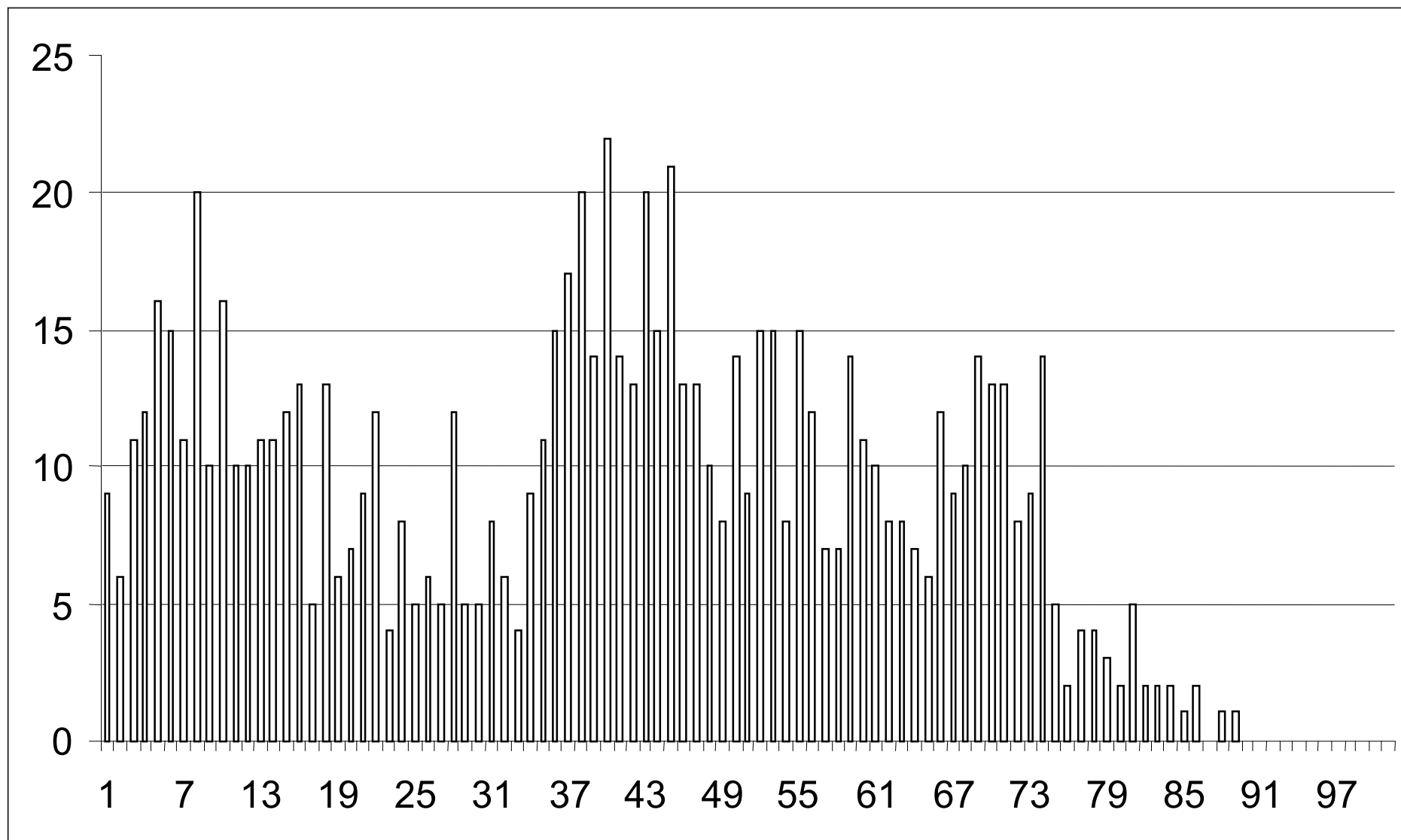
dorpsplan
dorpsplan
dorpsplan
dorpsplan
dorpsplan
afgehandeld
dorpsplan
dorpsplan
marktwerking
dorpsplan
horeca
dorpsplan
horeca
dorpsplan
middenstand
niet behandeld
niet behandeld
schoolbestuur
ter kennisname

Hele bevolking	
aantal briefjes maal prioriteiten	Onderwerp
70	Dorpskern vernieuwen, veel groen (score 4 + 66)
52	Gemeenschapsruimte voor de jeugd
43	Nieuwe sporthal
23	Meer kerkepaden, ook richting Harreveld
22	Meer starterwoningen
18	Parochiekerk moet open blijven met al haar functies
17	Geldautomaat
15	Agrariërs niet belemmeren bij nieuwe ontwikkelingen
14	Kleinschalig wonen "zorg op maat" en seniorenwoningen
13	Bouwen en wonen in het buitengebied
12	Vrije bouw kavels (jaarlijks een aantal)
9	Verplaatsing voetbalvelden (te dicht bij kerkhof) score 3 + 6
8	Aansluiting Piepersdiekske veilig maken
6	Uitbreiden kleine industrie
6	Eenvoudige speeltuin op De Boog
5	Leefbaarheid kleine kern behouden
5	Gedenkbos
5	Kermis ook op maandagavond behouden
5	Betere infrastructuur telecommunicatie
4	Natuur zonder boeren te belemmeren
4	Meer invloed jeugd op kermisgebeuren
4	Brievenbus verplaatsen
4	Visvijver, recreatieplas
4	Gemeenschapsruimte "Gilde" zoals in Zieuwent
3	Weiland bij Fam. Wolsink betere bestemming
3	Fiets-/crossbaan - Skatebaan
3	Overblijfmogelijkheid op school
3	Openbaar vervoer, ook in de avonduren en de weekends
3	Trottoir vernieuwen / verlengen langs Waalderweg
3	Veilige fietspaden voor schooljeugd
3	Verkeersveiligheid op Scheiddijk
2	Beplanting groenstrook De Boog
2	Gezellige terrasjes
2	Postagentschap
2	Meer werkgelegenheden
2	Schoolzwemmen
2	Kinderopvang
1	Minicampings
1	Hangplek voor ouderen

Aktie

dorpsplan
dorpsplan
dorpsplan
dorpsplan
afgehandeld
kerk
dorpsplan
dorpsplan
dorpsplan
dorpsplan
dorpsplan
dorpsplan
afgehandeld
dorpsplan
afgehandeld
dorpsplan
dorpsplan
kermiscomité
dorpsplan
dorpsplan
kermiscomité
afgehandeld
dorpsplan
dorpsplan
Staatsbosbeheer
dorpsplan
schoolbestuur
gemeente
dorpsplan
dorpsplan
afgehandeld
afgehandeld
horeca
marktwerking
dorpsplan
schoolbestuur
schoolbestuur
(agr.)ondernemers
dorpsplan

Leeftijdsopbouw inwoners Mariënelde per 31 december 2006

Uitslag woonenquête Mariënelde november / december 2006

Response

leeftijds groep	aantal inwoners	response alleenstnd	response met partner (verdubbeld)	response inwonend	totaal response aantal	totaal response procent
0-15	191	niet gevraagd				
16-25	102	0	6	28	34	33%
26-45	242	17	124	2	143	59%
46-65	223	13	96	1	110	49%
>65	123	15	40	0	55	45%
totaal	881	45	266	31	342	50%

Uitslag woonenquête Mariëvelde november / december 2006

Redenen om in Mariëvelde te (blijven) wonen

Redenen om in Mariëvelde te (blijven) wonen								
wat zijn voor u de belangrijkste redenen om in Mariëvelde te (blijven) wonen								
	1	2	3	4	5	6	7	8
	geen bijzondere reden	werk	familie	vrienden en kennissen	rust	natuur en omgeving	de gemeenschap	andere redenen
in procenten								
16-25 jaar	6%	12%	38%	62%	26%	32%	32%	12%
26-65 jaar	10%	14%	11%	20%	25%	27%	23%	4%
>65 jaar	13%	6%	16%	24%	33%	31%	35%	0%
in aantallen								
16-25 jaar	2	4	13	21	9	11	11	4
26-65 jaar	25	35	29	50	63	68	59	9
>65 jaar	7	3	9	13	18	17	19	0

Uitslag woonenquête Mariënvælde november / december 2006

leeftijd	rijtje of appartement		vrijstaand of ^^		seniorenwoningen	
	< 225.000	> 225.000	< 225.000	> 225.000		
16 - 20	3		8	2		
21 - 25	3		6			
26 - 45	2		1	1		
46 - 65	1			2	5	
65+	1			1	2	
totaal vraag	10		15	6	7	totaal 38
					waarvan 5 huur	waarvan 5 huur

wensen voor wonen binnen 5 jaar.....

BRONNEN

Website Mariënvelds Belang

Cultuurhistorische beschrijving gemeente Oost Gelre 2006

Het Gelders Genootschap

Verwey-Jonker Instituut "Ouderen onder dak" (onderzoek woonvoorkeuren i.o.v. Min. van VROM)

Werkboekje "Groen Licht voor het Landschap" d.d. 31 oktober 2006 met als ondertitel Ensembleboek voor Zieuwent-Mariënelde.

[Daar waar gerefereerd wordt aan het concept-LOP* , is geciteerd, of worden gedeeltes overgenomen of geïnterpreteerd uit het concept-werkboekje "Groen Licht voor het Landschap" d.d. 31 oktober 2006 , met als ondertitel Ensembleboek voor Zieuwent-Mariënelde]

Google Earth

Enquête woonbehoefte Mariënelde nov/dec 2006

Copyright © Mariënvelds Belang

Niets uit dit document mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorgaande schriftelijke toestemming van de Vereniging Mariënvelds Belang.